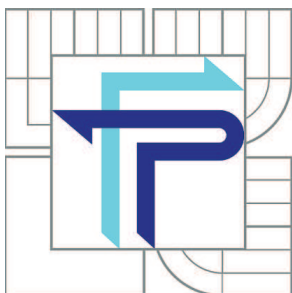

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

ANALÝZA VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK V OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI POLIČSKÁ STAVEBNÍ, S. R. O.

ANALYSIS OF DEBT COLLECTION IN COMPANY POLIČSKÁ STAVEBNÍ, S.R.O.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

MICHAL MINÁŘ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Mgr. HELENA MUSILOVÁ

BRNO 2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michal Minář

Účetnictví a daně (6202R049)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Analýza vymáhání pohledávek v obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o.

v anglickém jazyce:

Analysis of Debt Collection in Company Poličská stavební, s.r.o.

Pokyny pro vypracování:

Úvod
Cíle práce, metody a postupy zpracování
Teoretická východiska práce
Analýza současného stavu
Vlastní návrhy řešení
Závěr
Seznam použité literatury
Přílohy

Podle § 60 zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) v platném znění, je tato práce "Školním dílem". Využití této práce se řídí právním režimem autorského zákona. Citace povoluje Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně. Podmínkou externího využití této práce je uzavření "Licenční smlouvy" dle autorského zákona.

Seznam odborné literatury:

- BUREŠ, J. a L. DRÁPAL. et al. Občanský soudní řád I. a II. Díl: komentář. Praha: C. H. BECK, 2009. 3392 s. ISBN 978-80-7400-107-9.
- DRBOHLAV, J. a T. POHL. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.
- FIALA, J. et al. Občanské právo. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 965 s. ISBN 978-80-7357-948-7.
- VONDRÁKOVÁ, A. et al. Vymáhání pohledávek. 2., aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 896 s. ISBN 978-80-7357-686-8.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Helena Musilová

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2013/14.

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
Ředitel ústavu

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
Děkan

V Brně, dne 28.2.2014

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou vymáhání pohledávek po splatnosti. Teoretická část se zaměřuje na vznik, zajištění, promlčení a zánik pohledávek. Dále se zabývá způsoby jejich vymáhání podle občanského soudního řádu, exekučního řádu a v rozhodčím řízení. Práce analyzuje pohledávky po splatnosti ve společnosti Poličská stavební, s. r. o. a předkládá návrhy na efektivnější vymáhání pohledávek v této společnosti.

Abstract

My bachelor's thesis deals with problems of debt collection after due date. The theoretical part focuses on the creation, ensuring, limitation and termination claims. It also deals with methods of debt collection according to the Civil Procedure Code, Enforcement Code and arbitration procedure. The thesis analyzes overdue receivables in the company Poličská stavební, s. r. o. and submits proposals for more effective debt collection in this company

Klíčová slova

Pohledávka, závazek, věřitel, dlužník, vymáhání pohledávek, výkon rozhodnutí, exekuce

Key words

Debt, engagement, creditor, debtor, debt collection, enforcement, execution

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

MINÁŘ, M. *Analýza vymáhání pohledávek v obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o.* Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2014. 65 s.
Vedoucí bakalářské práce Mgr. Helena Musilová.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně.

Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 02. 06. 2014

.....

Michal Minář

PODĚKOVÁNÍ

Tímto děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Heleně Musilové za poskytnutí cenných odborných rad a připomínek. Déle děkuji jednateři obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o., panu Františku Kučerovi, za jeho ochotu, čas i potřebné dokumenty a informace.

OBSAH

ÚVOD.....	11
CÍLE PRÁCE A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	14
1.1 Právní předpisy upravující problematiku pohledávek v ČR	14
1.2 Pohledávky a jejich vznik	14
1.3 Příslušenství pohledávek	15
1.4 Zajištění pohledávek	16
1.4.1 Smluvní pokuta	16
1.4.2 Ručení	16
1.4.3 Bankovní záruka	17
1.4.4 Postoupení pohledávky	17
1.4.5 Uznání dluhu	17
1.4.6 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti	18
1.5 Promlčení pohledávek	18
1.6 Zánik pohledávek	19
1.6.1 Splnění	19
1.6.2 Odstoupení od smlouvy	20
1.6.3 Započtení	20
1.7 Problematická pohledávka	21
1.8 Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou	21
1.8.1 Vymáhání pohledávky věřitelem	22
1.8.2 Inkasní agentury	22
1.9 Vymáhání pohledávek soudní cestou	22
1.9.1 Nalézací řízení v rozhodčím řízení	22
1.9.2 Nalézací řízení dle OSŘ	23

1.9.3	Vymáhání pohledávek ve zkráceném civilním řízení	25
1.9.4	Výkon rozhodnutí dle OSŘ.....	26
1.9.5	Exekuční řízení dle EŘ	26
1.9.6	Srovnání soudního výkonu rozhodnutí a exekuce dle EŘ	28
1.10	Účetní, daňové a ekonomické aspekty pohledávek	28
1.10.1	Ocenění pohledávek.....	28
1.10.2	Účtování o pohledávkách.....	29
1.10.3	Opravné položky k pohledávkám	29
1.10.4	Odpis pohledávky	30
1.10.5	Postoupení pohledávky	30
1.10.6	Pohledávky v ekonomice podniku a finanční analýza.....	31
1.11	Shrnutí	32
2	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	33
2.1	Základní údaje o obchodní společnosti	33
2.2	Rozbor současného postupu při zajištění a vymáhání pohledávek	34
2.3	Analýza pohledávek	35
2.3.1	Analýza pohledávek v roce 2010.....	35
2.3.2	Analýza pohledávek v roce 2011	36
2.3.3	Analýza pohledávek v roce 2012.....	37
2.3.4	Analýza pohledávek v roce 2013.....	38
2.4	Finanční analýza.....	39
2.5	Zhodnocení.....	40
3	VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ	42
3.1	Prevence vzniku problematických pohledávek	42
3.1.1	Prověřování objednatelů	42
3.1.2	Uzavření smlouvy	45

3.1.3	Zajišťovací instrumenty	46
3.2	Vymáhání pohledávek.....	49
3.2.1	Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou	49
3.2.2	Vymáhání pohledávek soudní cestou	51
3.3	Účetní, daňové a ekonomické aspekty	54
3.4	Zhodnocení návrhů a posouzení jejich realizovatelnosti v praxi	55
ZÁVĚR		57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		59
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ		63
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ		64
SEZNAM PŘÍLOH.....		65

ÚVOD

Vymáhání pohledávek je zajímavé a v dnešní době velice aktuální téma. S neuhrazenými pohledávkami se dle mého názoru setkává většina podnikatelských i nepodnikatelských subjektů. Vysoký objem pohledávek po splatnosti může pro podnikatelský subjekt znamenat vážné důsledky, především způsobit druhotnou platební neschopnost. Proto jsem si pro svoji bakalářskou práci zvolil problematiku zajištění a vymáhání pohledávek.

S nabídkou zpracování bakalářské práce jsem oslovil obchodní společnost Poličská stavební, s. r. o., která sídlí v blízkosti mého bydliště. Ačkoli jde o relativně mladou obchodní společnost (vznikla v roce 2008), má již od svého vzniku problémy s neustále rostoucím podílem pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách.

Bakalářská práce je zpracována podle právních předpisů účinných k 31. 12. 2013. Důvodem je skutečnost, že s účinností od 1. 1. 2014 nabyly účinnosti nové právní předpisy, ale problematika vymáhání pohledávek byla v průběhu mého studia probírána dle dříve účinných právních předpisů. Dále vzhledem k nestabilnímu politickému prostředí, které vyústilo v předčasné volby, nebylo při zpracovávání teoretické části této bakalářské práce zcela jisté, zda změny právních předpisů nabydou účinnosti k 1. 1. 2014, jak bylo stanoveno, či bude jejich účinnost odložena, protože nebyly včas schváleny všechny související a prováděcí předpisy. Vzhledem k tomu, že nové právní předpisy nakonec skutečně 1. 1. 2014 nabyly účinnosti, jsou v bakalářské práci nastíněny nejvýznamnější změny v oblasti problematiky vymáhání pohledávek.

CÍLE PRÁCE A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ

Hlavním problémem obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o. je velký podíl pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách. Mám za to, že příčiny tohoto stavu spočívají v jejich nedostatečném zajištění a nedůsledném vymáhání.

Cílem bakalářské práce je analýza současného stavu zajištění a vymáhání pohledávek v obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o. a na základě této analýzy předložení návrhů na co nejefektivnější způsoby zajištění a vymáhání pohledávek. Dále je cílem zodpovězení výzkumných otázek a potvrzení či vyvrácení hypotéz s nimi souvisejících.

Výzkumné otázky a hypotézy:

Otázka č. 1: Využívá obchodní společnost Poličská stavební, s. r. o. zajišťovací instrumenty k předcházení vzniku problematických pohledávek? Pokud ano, jaké zajišťovací instrumenty jsou obchodní společnostmi využívány?

Hypotéza č. 1: Předpokládám, že veškeré zakázky jsou uzavírány na základě písemné smlouvy o dílo. Domnívám se, že obchodní společnost k zajištění svých pohledávek využívá smluvní pokutu, zálohové platby a uznání dluhu.

Otázka č. 2: Jaké způsoby vymáhání pohledávek po splatnosti využívá obchodní společnost? Jsou tyto postupy vhodně zvolené?

Hypotéza č. 2: Domnívám se, že obchodní společnost nevyužívá v dostatečné míře veškeré vhodné prostředky soudního i mimosoudního vymáhání pohledávek.

Otázka č. 3: Jsou jednatelé obchodní společnosti dostatečně obeznámeni s možnostmi zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti?

Hypotéza č. 3: Mám za to, že vedení obchodní společnosti není se způsoby vymáhání pohledávek dostatečně obeznámeno.

Otázka č. 4: Jsou její pohledávky zajištěny a vymáhány efektivním způsobem?

Hypotéza č. 4: Dle mého názoru nejsou dostatečně zajištěny a jejich vymáhání je neefektivní.

Pro vypracování bakalářské práce jsem využíval následující postupy:

S nabídkou zpracování bakalářské práce na téma vymáhání pohledávek jsem oslovil obchodní společnost Poličská stavební, s. r. o., působící v odvětví stavebnictví. V průběhu odborné praxe, která proběhla počátkem třetího ročníku bakalářského studia, jsem absolvoval rozhovor s jejím jednatelem, panem Františkem Kučerou, který mi poskytl potřebné informace o obchodní společnosti a jejím současném postupu při zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti a interní dokumenty potřebné pro vypracování analytické části bakalářské práce. Na základě tohoto rozhovoru jsem si vymezil cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy. Posléze jsem prostudoval právní předpisy upravující problematiku pohledávek a odbornou literaturu, stanovil si osnovu bakalářské práce a vypracoval teoretickou část. Poskytnuté informace, dokumenty a teoretické poznatky jsem využil v analytické části, kde jsem uvedl základní informace o obchodní společnosti, zhodnotil její současný přístup k zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti a provedl analýzu vývoje pohledávek po splatnosti v letech 2010 – 2013. Dle teoretických poznatků a analýzy poskytnutých interních dokumentů jsem v části Vlastní návrhy řešení doporučil obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o. způsoby předcházení problematikým pohledávkám, které jsou dle mého názoru nejvhodnější. Rovněž jsem předložil způsoby vymáhání pohledávek soudní i mimosoudní cestou, jež by pro obchodní společnost mohly dle mého názoru být nejprínosnější. Dále jsem navržené možnosti zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti zhodnotil z ekonomického i časového hlediska a posoudil jejich realizovatelnost v praxi. Své návrhy jsem předložil jednatele obchodní společnosti, který část návrhů přijal kladně a rozhodl se je využívat.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

V úvodu kapitoly jsou uvedeny právní předpisy upravující problematiku pohledávek v ČR, definován pojem pohledávka, její vznik a zánik. Následně jsou vymezeny zajišťovací instrumenty a promlčení pohledávek. V další části jsou předloženy jednotlivé možnosti vymáhání pohledávek po splatnosti soudní i mimosoudní cestou. Na konci kapitoly jsou zmíněny účetní, daňové a ekonomické aspekty pohledávek.

1.1 Právní předpisy upravující problematiku pohledávek v ČR

Základními právními předpisy upravujícími problematiku pohledávek byly k 31. 12. 2013 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále ObčZ) a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále ObchZ). Od 1. 1. 2014 pouze zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále NOZ).

Problematiku vymáhání pohledávek po splatnosti upravují zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále OSŘ); zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád, dále EŘ); zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále ZRŘ). Dále zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích; nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, a další.

Právními předpisy upravující **účetní aspekty pohledávek** jsou zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále ZoÚ); vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále prováděcí vyhláška). **Daňové aspekty** upravují zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále ZDP) a zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (dále ZoR).

1.2 Pohledávky a jejich vznik

Pohledávkou rozumíme právo vznikající jednomu účastníku závazkového vztahu vůči druhému účastníku. Tyto účastníky nazýváme **věřitel** a **dlužník**. Věřiteli vzniká právo

požadovat po dlužníkovi určité, předem vymezené plnění, které může být peněžité i nepeněžité. Opakem pohledávky rozumíme **závazek** dlužníka plnění uspokojit.¹

Pohledávky vznikají **z právních úkonů**, zejména ze smluv, **ze způsobené škody**, **z bezdůvodného obohacení** nebo **z jiných důvodů uvedených v zákoně**.² Domnívám se, že pohledávky vznikají nejčastěji ze smluv. Smluvní pohledávky vznikají ze smluv výslovně upravených zákonem, mohou avšak vznikat i ze smluv zákonem neupravených (**inominátní smlouvy**) anebo ze smluv smíšených.³

Pohledávky dle právního režimu členíme na občanskoprávní a obchodněprávní. **Občanskoprávní pohledávky** upravuje ObčZ, který je obecnou právní úpravou pro ostatní právní předpisy (**lex generalis**). Jedná se např. o spotřebitelské smlouvy. **Obchodněprávní pohledávky** jsou upraveny ObchZ, jenž je speciálním zákonem (**lex specialis**) k ObčZ. Jedná se např. o pohledávky z obchodněprávních vztahů.⁴

Pohledávky vzniklé od 1. 1. 2014 jsou řešeny pouze dle úpravy NOZ. Pro posouzení dříve vzniklých pohledávek se užijí přechodná ustanovení § 3028 a § 3073 NOZ, která určují, že práva a povinnosti vzniklé před nabytím jeho účinnosti, se řídí dle dosavadních právních předpisů⁵. Tato skutečnost je dalším z důvodů zpracování bakalářské práce dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013.

1.3 Příslušenství pohledávek

Příslušenstvím pohledávky jsou dle § 121 ObčZ **úroky, úroky z prodlení** (pouze u peněžitých závazků), **poplatek z prodlení a náklady spojené s uplatněním pohledávky** (např. soudní poplatky, odměna advokáta).⁶ Výši úroků z prodlení stanovuje nařízení vlády č. 351/2013 Sb. jako součet repo sazby ČNB pro první den kalendářního pololetí a osmi procentních bodů.⁷

¹ DRBOHLAV, J. a T. POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*, s. 17.

² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, § 489.

³ tamtéž, § 491.

⁴ VAIGERT, D. et al. *Pohledávky: právní příručka věřitele*, s. 10 – 13.

⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 3028.

⁶ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 13 – 21.

⁷ Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, § 2.

1.4 Zajištění pohledávek

Zajištění pohledávek zlepšuje významným způsobem pozici věřitele vůči dlužníkovi, protože umožňuje předcházet vzniku problematických pohledávek. Tuto problematiku upravuje obecně ObčZ a v případě obchodních závazkových vztahů i ObchZ. Ve své práci se budu věnovat zajišťovacím instrumentům, které by dle mého názoru mohla využít obchodní společnost Poličská stavební, s. r. o. U jednotlivých zajišťovacích instrumentů budou uvedeny změny dle NOZ.

1.4.1 Smluvní pokuta

Pro občanskoprávní vztahy je upravena § 544 - § 545 ObčZ a pro obchodní závazkové vztahy § 300 – 302 ObchZ. Představuje peněžní plnění sjednané mezi věřitelem a dlužníkem pro případ porušení smluvních povinností. Musí být sjednána písemně.⁸ V obchodních závazkových vztazích musí dlužník uhradit smluvní pokutu, i když nezavinil porušení povinností. Nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu má soud právo snížit (**moderační právo soudu**).⁹

NOZ přináší do tohoto zajišťovacího instrumentu několik změn. Dosavadní úprava dle ObčZ a ObchZ byla v NOZ sjednocena. Došlo k úpravě moderačního práva soudu, kdy lze nepřiměřeně vysokou pokutu snížit pouze na návrh dlužníka. Další významnou změnou je zrušení povinnosti uzavřít ujednání o smluvní pokutě písemnou formou.¹⁰

1.4.2 Ručení

Ručení je komplexně upraveno ObčZ i ObchZ. Vzniká písemným prohlášením ručitele věřiteli, že pokud mu dlužník nesplní určitý závazek, uhradí ho za dlužníka. V případě, že za závazek ručí více věřitelů, ručí každý z nich za celý závazek. Ručitel je oprávněn vyžadovat po dlužníkovi plnění, které za něho provedl.¹¹ NOZ sjednocuje dosavadní úpravu ručení dle ObčZ a ObchZ, přičemž vychází z pravidel stanovených v ObchZ.¹²

⁸ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 46-47.

⁹ tamtéž, s. 62 – 64.

¹⁰ BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*, s. 290.

¹¹ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 66 - 67

¹² BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*, s. 286 - 287.

1.4.3 Bankovní záruka

Bankovní záruka je upravena pouze ObchZ v § 313 – 322. Banka vydává písemnou záruční listinu, ve které se zaručí, že věřitele uspokojí do výše peněžitě částky stanovené v záruční listině, pokud dlužník nesplní svůj závazek. Zaručí-li se za dlužníka více bank, může věřitel požadovat nároky od kterékoli z nich.¹³ Od 1. 1. 2014 upravuje bankovní záruku NOZ pod pojmem finanční záruka.¹⁴

1.4.4 Postoupení pohledávky

Postoupení pohledávky upravují § 524 – 530 a § 554 ObčZ. Pohledávku může postupitel postoupit postupníkovi na základě písemné smlouvy, i bez souhlasu dlužníka, ale postoupení musí být dlužníkovi oznámeno bez zbytečného odkladu. Přechází s ní též její příslušenství a všechna s ní spojená práva. Postupitel ručí za postoupenou pohledávku do výše přijaté úplaty pouze, pokud se tak postupníkovi zavázal.¹⁵

Problematika postoupení pohledávky v NOZ dostala několika změn. Významnou změnou je zrušení povinnosti věřitele oznámit bezodkladně dlužníkovi postoupení pohledávky. U pohledávek postoupených za úplatu zavedl NOZ povinnost ručení postupitele do výše přijaté úplaty a úroků. Uvedená povinnost neplatí, jestliže postupník věděl, že pohledávka je budoucí, nejistá či nedobytná.¹⁶

1.4.5 Uznání dluhu

Uznání dluhu je komplexně upraveno ObčZ i ObchZ. Dle § 558 ObčZ je uznání dluhu jednostranný právní úkon, kterým dlužník uznává věřiteli svůj závazek. Musí být učiněno v písemné formě a má vliv na průběh promlčecí lhůty (viz kapitola 1.5).¹⁷

ObchZ upravuje uznání dluhu v § 323. Jestliže dlužník svůj dluh uzná, má se za to, že tento dluh v době uznání trval. Má též vliv na běh promlčecí lhůty. Za uznání dluhu se považuje také úhrada úroků ohledně částky, z níž jsou hrazeny.¹⁸

¹³ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 71 – 73.

¹⁴ BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*, s. 286 - 287.

¹⁵ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 54.

¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 1879 – 1887.

¹⁷ FIALA, J. et al. *Občanské právo*, s. 172.

¹⁸ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 55.

NOZ sjednocuje úpravu uznání dluhu dle ObčZ a ObchZ. Významnými změnami jsou zachování uznání dluhu v případě, že dlužník nevěděl o jeho promlčení a zrušení vlivu uznání dluhu na ručitele. Zachován zůstává požadavek na písemnou formu uznání dluhu a účinky uznání dluhu na průběh promlčecí lhůty.¹⁹

1.4.6 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti je upraven § 71a a 71b notářského řádu. Využitím tohoto zajišťovacího institutu má věřitel při vymáhání pohledávky výrazně příznivější postavení, protože je vykonávacím titulem a věřitel tedy nemusí absolvovat nalézací řízení, ale může přímo přistoupit k vymáhání pohledávky formou výkonu rozhodnutí či exekuce. Nevýhodou tohoto zajišťovacího instrumentu je nutnost souhlasu dlužníka s jeho uzavřením a také vysoké náklady na jeho sepsání (viz kapitola 3.1.3).²⁰

1.5 Promlčení pohledávek

K promlčení práva dochází, jestliže není vykonáno v zákonem stanovené lhůtě. Dlužníkovi uplynutím promlčecí lhůty vzniká právo uplatnit vůči věřiteli námitku promlčení. Promlčením tedy nedochází k úplnému zániku práva, ale je podmíněno tím, zda se dlužník dovolá promlčení.²¹

Úprava promlčení dle ObčZ je obsažena v § 100 – 114. S výjimkou vlastnického práva se promlčují všechna majetková práva. Obecná promlčecí lhůta je tříletá a počíná běžet dnem, kdy právo mohlo být poprvé vykonáno (uplatněno u soudu). Běh promlčecí lhůty neovlivňuje změna v osobě dlužníka či věřitele (např. postoupení pohledávky). Její průběh může být přetržen (např. uznáním dluhu) - dosud běžící promlčecí lhůta je ukončena a začíná běžet nová v délce deseti let.²²

Institut promlčení dle ObchZ je upraven § 387 – 408. Obecná promlčecí doba je čtyřletá a její maximální délka činí deset let. Lze ji prodloužit ve prospěch věřitele

¹⁹ BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny, s. 290 – 291.

²⁰ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 193.

²¹ FIALA, J. et al. *Občanské právo*, s. 67 – 72.

²² tamtéž, s. 67 – 72.

jednostranným prohlášením učiněným dlužníkem. Pokud dlužník písemně uzná svůj závazek, běží nová čtyřletá promlčecí doba od tohoto uznání.²³

S účinností NOZ od 1. 1. 2014 došlo v oblasti promlčení k mnoha změnám. Obecná délka promlčecí lhůty nyní činí 3 roky a maximální délka 10 let. Dále NOZ přináší možnost smluvního sjednání promlčecí lhůty, kdy se smluvní strany mohou dohodnout na kratší (minimálně jeden rok) i delší promlčecí lhůtě (maximálně 15 let).²⁴

1.6 Zánik pohledávek

Zánik pohledávky může nastat ze zákonem stanovených důvodů a je upraven především ObčZ. V této kapitole se budu věnovat způsobům zániku pohledávek, s kterými se dle mého názoru může obchodní společnost Poličská stavební, s. r. o. setkat nejčastěji. Jedná se o splnění, odstoupení od smlouvy a započtení. U jednotlivých možností zániku pohledávky budou stručně uvedeny změny dle NOZ.

1.6.1 Splnění

ObčZ komplexně upravuje splnění v § 559 – 569. Dluh zaniká, jestliže ho dlužník uhradí řádně a včas. Nejsou-li doba a místo splnění určeny smluvně, je peněžitý dluh splněn připsáním plnění na bankovní účet věřitele či hotovostní úhradou věřiteli.²⁵ Jestliže se tak věřitel dohodl s dlužníkem, je v případě plnění formou splátek oprávněn požadovat splnění celé pohledávky z důvodu neuhrazení některé splátky (**ztráta výhody splátek**). Toto právo lze aplikovat pouze do lhůty splatnosti příští splátky.²⁶

ObchZ splnění komplexně upravuje v § 324 – 343. Dluh zaniká včasným a řádným splněním. Není-li místo plnění stanoveno ve smlouvě, splní dlužník peněžitý závazek v sídle, bydlišti, případně místě bydliště věřitele. Jestliže není doba splnění stanovena smluvně, může věřitel požadovat úhradu pohledávky ihned po uzavření smlouvy.²⁷

²³ VAIGERT, D. et al. *Pohledávky: právní příručka věřitele*, s. 196 – 200.

²⁴ BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*, s. 97 – 103.

²⁵ FIALA, J. et al. *Občanské právo*, s. 172 – 173.

²⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, § 565.

²⁷ VAIGERT, D. et al. *Pohledávky: právní příručka věřitele*, s. 214 – 215.

NOZ sjednocuje úpravu zániku závazku splněním dle dosavadní úpravy ObčZ a ObchZ, přičemž přebírá úpravu z ObchZ. V případě částečného plnění je dlužník povinen věřiteli uhradit náklady s ním spojené. Další novinkou je možnost úhrady pohledávky třetí osobou i bez souhlasu dlužníka.²⁸

1.6.2 Odstoupení od smlouvy

S nepodnikatelskými subjekty obchodní společnost uzavírá smlouvy o dílo dle ObčZ, které jsou dle § 52 ObčZ spotřebitelskými smlouvami. Odstoupení od spotřebitelské smlouvy je upraveno § 51a - 53 ObčZ. Dle těchto ustanovení je spotřebitel oprávněn odstoupit do 14 dnů od uzavření smlouvy, a to bez udání důvodu a jakékoli sankce.²⁹

Zánik závazku odstoupením od smlouvy upraven § 344 – 351 ObchZ. Odstoupení od smlouvy je jednostranným právním úkonem jednoho z účastníků. Od smlouvy lze odstoupit pouze z důvodů stanovených zákonem nebo uvedených ve smlouvě. Obecným důvodem k odstoupení je prodlení dlužníka či věřitele. Jestliže byla smlouva uzavřena písemnou formou, musí být písemné i odstoupení od smlouvy.³⁰ S účinností NOZ dochází ke sjednocení dosavadní úpravy dle ObčZ a ObchZ.³¹

1.6.3 Započtení

Započtení je upraveno § 580 – 581 ObčZ a § 358 – 364 ObchZ. Započtení představuje zánik závazkového vztahu vyrovnáním pohledávek mezi věřitelem a dlužníkem, jestliže jsou stejného druhu. Zánik pohledávky nastává okamžikem, kdy se pohledávky způsobilé k započtení setkaly. Lze je započíst jednostranným úkonem či dohodou.³²

NOZ sjednocuje úpravu započtení dle ObčZ a ObchZ, přičemž vychází z dosavadní úpravy ObchZ. Za způsobilé k započtení považuje NOZ všechny pohledávky uplatnitelné před soudem. Nezpůsobilé jsou pohledávky nejisté a neurčité.³³

²⁸ BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny, s. 256 – 263.

²⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, § 51a – 53.

³⁰ VAIGERT, D. et al. *Pohledávky: právní příručka věřitele*, s. 224 – 227.

³¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 2001 – 2005.

³² FIALA, J. et al. *Občanské právo*, s. 176 – 177.

³³ BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny, s. 266 – 268.

1.7 Problematická pohledávka

Problematickou pohledávkou rozumíme pohledávku, která nebyla dlužníkem uhrazena ve lhůtě splatnosti, je obtížně vymahatelná či je její dobytnost nejistá. Nevýhodou vymáhání neuhrazených pohledávek je komplikovanost, časová a finanční náročnost a nejistota úspěchu. Opatřeními, která vznik problematických pohledávek minimalizují, jsou pečlivé právní ošetření smluvního vztahu s obchodním partnerem, kvalitní informace o objednateli a volba vhodných zajišťovacích instrumentů.³⁴

Informace o objednateli lze získat ze zdrojů, které mají dvojí podobu – vnitřní a vnější informační zdroje. **Vnitřními informačními zdroji** jsou vlastní poznatky a zkušenosti s objednateli získané dřívějšími závazkovými vztahy - např. respektování smluvních ujednání, bonita, platební morálka apod. **Vnějšími informačními zdroji** jsou např. informace z registrů podnikatelských subjektů, z databází dlužníků apod. Významné a snadno dostupné informace lze získat z obchodního rejstříku (dále OR), Administrativního registru ekonomických subjektů (dále ARES) a z databází dlužníků. Příkladem databáze dlužníků je Centrální registr dlužníků (dále CERD).³⁵ Využívání těchto zdrojů může být poskytováno zdarma či zpoplatněno (viz kapitola 3.1)

Kvalitní smlouva je důležitým nástrojem pro předcházení vzniku problematických pohledávek. Přestože není písemná forma smlouvy vždy povinná, je vhodné smlouvy uzavírat písemně, protože do budoucna zaručují prokazatelnost smluvních podmínek. Vhodné je sjednat platbu zálohou. Součástí smlouvy by měly být i zajišťovací instrumenty a dohoda o řešení sporu v rozhodčím řízení (**rozhodčí doložka**).³⁶

1.8 Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou

Domnívám se, že většina věřitelů vymáhá pohledávky mimosoudní cestou a až v případě neúspěchu využije možnosti vymáhání pohledávek soudní cestou. V této kapitole se budu věnovat vymáhání pohledávek kontaktováním dlužníka ze strany věřitele a dále vymáhání pohledávek prostřednictvím inkasních agentur.

³⁴ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 126.

³⁵ tamtéž, s. 126 – 130.

³⁶ tamtéž, s. 130 – 136.

1.8.1 Vymáhání pohledávky věřitelem

Pokud není pohledávka uhrazena ve lhůtě splatnosti, činí kroky k nápravě zpravidla nejprve sám věřitel. Nejprve by mělo být ověřeno, zda **byla dlužníkovy faktura doručena**. V případě, že faktura byla doručena a přesto nebyla uhrazena, následuje **upomínka platby**, která bývá zpravidla telefonická či elektronická. Není-li závazek uhrazen ani po telefonické či elektronické upomínce, následuje **písemná upomínka**, ve které může být stanoven náhradní termín splatnosti. Neuhradí-li dlužník pohledávku ani po obdržení této upomínky, následuje zpravidla vymáhání pohledávky jinou formou. Cílem vymáhání pohledávky věřitelem je úhrada dlužné částky nebo sepsání uznání dluhu, které věřiteli zlepšuje jeho pozici v případném soudním řízení.³⁷

1.8.2 Inkasní agentury

Věřitelé využívají služeb inkasních agentur v případech, kdy nemají zájem či čas vymáhat své pohledávky osobně. Věřitel se může na inkasní agenturu obrátit kdykoli po lhůtě splatnosti pohledávky, ale vzhledem k tomu, že se stářím pohledávky klesá úspěšnost jejího vymožení a roste provize inkasní agentury, je vhodné tak učinit co nejdříve. Významným kritériem při výběru inkasní agentury bývá cena za její služby.³⁸

1.9 Vymáhání pohledávek soudní cestou

Vymáhání pohledávek soudní cestou má dvě stádia. Nejprve dochází k **nalézacímu řízení** dle OSŘ či ZRŘ a poté následuje **výkon rozhodnutí** dle OSŘ nebo **exekuční řízení dle EŘ**. V této kapitole se budu věnovat nalézacímu řízení dle OSŘ a ZRŘ, vymáhání pohledávek ve zkráceném civilním řízení, výkonu rozhodnutí a exekuci.

1.9.1 Nalézací řízení v rozhodčím řízení

Vymáhání pohledávek v rozhodčím řízení upravuje ZRŘ. Rozhodčím řízením neboli arbitráží rozumíme rozhodování sporů rozhodci či rozhodčími institucemi, které jsou oprávněny spor projednat a rozhodnout. Smluvní strany mohou uzavřít **písemnou**

³⁷ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 143 – 144.

³⁸ tamtéž, s. 151 – 154.

rozhodčí doložku, kterou se dobrovolně zavazují, že všechny spory, které by mohly vzniknout ze smlouvy, budou rozhodovány v rozhodčím řízení.³⁹

Oproti klasickému soudnímu řízení má rozhodčí řízení několik výhod. Je významně rychlejší než soudní řízení, jednoinstanční, neformální a neveřejné. Významnou výhodou rozhodčího řízení je i nižší finanční náročnost oproti řízení soudnímu.⁴⁰

Zahajuje se návrhem a je zahájeno dnem, kdy byl návrh doručen rozhodci nebo stálému rozhodčímu soudu. Koná se v místě dohodnutém účastníky řízení, je ústní a zásadně neveřejné. Postavení účastníků je rovnocenné. Rozhodci mohou předvolávat svědky a znalce jen, pokud se dobrovolně dostaví.⁴¹

Je ukončeno vydáním rozhodčího nálezu, který musí mít písemnou formu, musí být usnesen a podepsán většinou rozhodců. Jeho výrok musí být určitý. Nelze vůči němu využít odvolání ani jiný opravní prostředek (**jednoinstančnost**). Rozhodčí nález, který nelze přezkoumat či nebyla podána žádost o přezkoumání, nabývá dnem doručení smluvním stranám účinky pravomocného rozhodnutí a je soudně vykonatelný.⁴²

Poplatky za rozhodčí řízení nejsou stanoveny právními předpisy, ale jsou určeny jednotlivý rozhodci či rozhodčí soudy. V tomto odstavci jsou uvedeny náklady rozhodčího řízení stanoveny sazebníkem Asociace rozhodců ČR, které jsou dle mnou provedeného porovnání nejnižší. Odměna rozhodce činí 2,5 % z hodnoty sporu. Minimální výše odměny činí 7 000 Kč a maximální 1 000 000 Kč. Jestliže nelze hodnotu sporu určit, činí odměna rozhodce 10 000 Kč za každý úkon.⁴³

1.9.2 Nálezací řízení dle OSŘ

Nálezací řízení dle OSŘ využijeme, nebyla-li sjednána rozhodčí doložka či rozhodčí smlouva. Neuhradí-li dlužník věřiteli pohledávku, je věřitel oprávněn vymáhat

³⁹ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 289 – 293.

⁴⁰ tamtéž, s. 300.

⁴¹ Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, § 14 – 20.

⁴² VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 321 – 323.

⁴³ *Asociace rozhodců České republiky*. [online]. [cit. 2013-10-30].

pohledávku v soudním řízení u věcně a místně příslušného soudu. Účastníky sporu jsou **žalobce a žalovaný**.⁴⁴

Zahajuje se na návrh (**žalobu**) a je zahájeno dnem doručení návrhu věcně a místně příslušnému soudu. Žaloba musí obsahovat označení soudu, kterému je určena; jména, příjmení a bydliště účastníků a jejich zástupců, vyličení rozhodujících skutečností; označení důkazů a čeho se žalobce domáhá (**žalobní petit**). Žalobce musí k návrhu dále připojit písemné důkazy a dále musí žalobu vlastnoručně podepsat a datovat.⁴⁵

Účastníci řízení mají povinnost označit důkazy a tvrdit všechny významné skutečnosti (**důkazní břemeno**). Důkazem mohou být všechny prostředky, prostřednictvím kterých lze zjistit stav věci – např. výsledky svědků, znalecké posudky, notářské nebo exekutorské zápisy apod.⁴⁶

Účastníku, který měl ve věci úspěch, náleží náhrada nákladů soudního řízení ze strany neúspěšného účastníka (**zásada úspěchu ve věci**).⁴⁷ Náklady řízení jsou např. hotové výdaje účastníků a jejich zástupců (např. jízdné, stravné, nocležné apod.), soudní poplatky (viz tabulka č. 1), ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, náklady důkazů, náhrada za DPH apod. Odměna za zastupování je nákladem řízení, pouze je-li zástupcem advokát nebo notář v rozsahu svého oprávnění. Svědci mají nárok na náhradu hotových výdajů a ušlého výdělku (**svědečné**).⁴⁸

Tabulka 1: Výše soudních poplatků za návrh na zahájení soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění (Upraveno dle ⁴⁹)

Hodnota vymáhané částky	Výše soudního poplatku
do 20 000 Kč	1 000 Kč
vyšší než 20 000 Kč a nižší než 40 mil. Kč	5 % z vymáhané částky
přesahují 40 mil. Kč do 250 mil. Kč	2 mil. Kč a 1 % z částky přesahující 40 mil. Kč

⁴⁴ BUREŠ, J. a L. DRÁPAL. et al. *Občanský soudní řád I. a II. Díl: komentář*, s. 554 – 560.

⁴⁵ tamtéž, s. 495 – 510.

⁴⁶ tamtéž, s. 859 – 863.

⁴⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 142 a 146.

⁴⁸ BUREŠ, J. a L. DRÁPAL. et al. *Občanský soudní řád I. a II. Díl: komentář*, s. 941 – 948.

⁴⁹ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

Soudy rozhodují rozsudkem, usnesením nebo platebním rozkazem (viz kapitola 1.9.3). Jde-li o rozhodnutí o věci samé, rozhoduje soud **rozsudkem** podle zjištěného skutkového stavu věci.⁵⁰ Nelze-li již doručený rozsudek napadnout odvoláním je v **právní moci**, a jakmile uplyne lhůta k jeho plnění, stává se **vykonatelným**.⁵¹

Proti soudnímu rozhodnutí lze vznést opravný prostředek. Opravné prostředky členíme na **řádné** (odvolání), které se využívají proti nepravomocným rozhodnutím a **mimořádné** (dovolání, žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost), které se využívají proti rozhodnutím, která již nabyla právní moci. Odvolání lze podat ze zákonem stanovených důvodů do 15 dnů od doručení rozsudku, a to u soudu, který rozhodoval v prvním stupni.⁵²

1.9.3 Vymáhání pohledávek ve zkráceném civilním řízení

Zkráceným civilním řízením rozumíme vydání platebního nebo elektronického platebního rozkazu, případně směnečného či šekového platebního rozkazu. Oproti klasickému nalézacímu řízení dle OSŘ umožňuje dosáhnout pravomocného rozhodnutí v kratším čase a bez ústního projednání před soudem.⁵³

Platební rozkaz vydává soud bez slyšení žalovaného, pokud se jedná o žalobu na uhrazení peněžité částky, a lze jej vydat i bez výslovné žádosti žalobce. Soud v něm ukládá žalovanému, aby do 15 dní od jeho doručení uhradil žalobci pohledávku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který jej vydal. Nelze-li vydat platební rozkaz, soud nařídí jednání. V případě, že není vůči platebnímu rozkazu podán odpor, má platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku.⁵⁴ Podá-li věřitel návrh na elektronickém formuláři podepsaném uznávaným elektronickým podpisem a výše pohledávky včetně příslušenství nepřevyšuje 1 000 000 Kč, soud je oprávněn na návrh žalobce vydat **elektronický platební rozkaz**.⁵⁵

⁵⁰ BUREŠ, J. a L. DRÁPAL. et al. *Občanský soudní řád I. a II. Díl: komentář*, s. 1024 – 1029.

⁵¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 159 – 161.

⁵² BUREŠ, J. a L. DRÁPAL. et al. *Občanský soudní řád I. a II. Díl: komentář*, s. 1583 – 1588.

⁵³ VAIGERT, D. et al. *Pohledávky: právní příručka věřitele*, s. 40 – 41.

⁵⁴ tamtéž, s. 40 – 41.

⁵⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 174a.

Tabulka 2: Soudní poplatky za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu (Upraveno dle ⁵⁶)

Hodnota vymáhané částky	Výše soudního poplatku
do 10 000 Kč	400 Kč
vyšší než 10 000 Kč do 20 000 Kč	800 Kč
vyšší než 20 000 Kč	4 % z vymáhané částky

1.9.4 Výkon rozhodnutí dle OSŘ

Účastníky řízení jsou oprávněný a povinný. Oprávněný podává návrh na soudní výkon rozhodnutí, jestliže povinný nesplní dobrovolně to, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí soudu. K nařízení a provedení soudního výkonu rozhodnutí je příslušný obecný soud povinného, který ho nařizuje na návrh oprávněného a zpravidla bez slyšení povinného. Soud se po nařízení výkonu rozhodnutí postará též o jeho provedení.⁵⁷ Výkon rozhodnutí prikazující zaplacení peněžního plnění lze provést např. srážkami ze mzdy, prikázáním pohledávky, prodejem movitých a nemovitých věcí, a další.⁵⁸ Poplatky za soudní výkon rozhodnutí jsou uvedeny v tabulce číslo 3.

Tabulka 3: Soudní poplatek za návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí (Upraveno dle ⁵⁹)

Předmět výkonu rozhodnutí	Výše soudního poplatku
peněžité plnění do 20 000 Kč	1 000 Kč
peněžité plnění vyšší než 20 000 Kč do 40 000 000 Kč	5 % z této částky
peněžité plnění vyšší než 40 mil. Kč	2 mil. Kč a 1 % z částky přesahující 40 mil. Kč
vyklizení	3 000 Kč
ostatní případy	2 000 Kč

1.9.5 Exekuční řízení dle EŘ

Exekuce je druhou možností nuceného výkonu rozhodnutí. Exekuční řízení se zahajuje na návrh, který podává oprávněný, a je zahájeno dnem, kdy exekuční návrh došel

⁵⁶ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

⁵⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 252.

⁵⁸ tamtéž, § 258.

⁵⁹ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

soudnímu exekutorovi. Návrh na zahájení exekuce musí obsahovat označení exekutora, jenž má exekuci vést, a označení účastníků. Dále k němu musí být připojen originál exekučního titulu. Exekutor je oprávněn zjišťovat a zajišťovat majetek povinného nejdříve poté, kdy soud vydá pověření k provedení exekuce.⁶⁰

Exekučním titulem rozumíme listinu, vydanou k tomu oprávněným orgánem, která slouží jako podklad pro exekuci, pokud není splněna v ní obsažená povinnost. Exekučním titulem jsou např.: vykonatelná rozhodnutí soudu (rozsudky, usnesení, platební rozkazy apod.); vykonatelný rozhodčí nález; notářský zápis se svolením k vykonatelnosti; vykonatelné smíry, a další (viz § 40 EŘ).⁶¹

Exekutor zapíše exekuci do rejstříku zahájených exekucí a po zápisu vydá exekuční příkaz. O způsobu provedení exekuce rozhoduje exekutor a je oprávněn ji provádět více způsoby naráz. Exekuci **k vymožení peněžité částky** lze podle § 59 EŘ provést srážkami ze mzdy či jiných příjmů, příkázáním pohledávky, prodejem movitých věcí a nemovitostí, zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitosti, správou nemovitosti nebo pozastavením řidičského oprávnění.⁶²

Exekutorovi náleží za exekuční činnost odměna, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času a náhrada za doručování písemností. Jestliže je exekutor plátcem DPH, je rovněž nákladem exekuce příslušná daň. Exekutorovi hradí náklady exekuce dlužník. Pokud ale dojde k zastavení exekuce z důvodu nedostatku majetku povinného, hradí exekutorovi náklady oprávněný. Oprávněný a exekutor mohou písemnou smlouvou o vedení exekuce sjednat smluvní odměnu. Ta není součástí nákladů exekuce a jejím sjednáním není upřeno právo exekutora na úhradu nákladů exekuce.⁶³

⁶⁰ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), § 35.

⁶¹ VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek*, s. 425.

⁶² tamtéž, s. 429 – 430.

⁶³ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), § 87 – 92.

Tabulka 4: Odměna exekutora za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky (Upraveno dle ⁶⁴)

Hodnota vymáhané částky	Sazba
minimální výše	3 000 Kč
do 3 mil. Kč	15 % *
z přebývajících částky až do 40 mil. Kč	10 % *
z přebývajících částky až do 50 mil. Kč	5 % *
z přebývajících částky až do 250 mil. Kč	1 % *

* z částky vymožené exekutorem, nezahrnující náklady exekuce a oprávněného

1.9.6 Srovnání soudního výkonu rozhodnutí a exekuce dle EŘ

Při soudním výkonu rozhodnutí je věřitel povinen označit majetek dlužníka, který má být předmětem výkonu rozhodnutí. Musí tedy znát bankovní účet dlužníka, jeho zaměstnavatele apod. Soudní exekutor tyto údaje vyhledává sám. Na rozdíl od soudního exekutora, provádí soud pouze jeden způsob výkonu rozhodnutí. Vymáhání pohledávky v exekučním řízení má vyšší naději na úspěch, protože exekutor sám vyhledává údaje o dlužníkovi, může provádět exekuci více způsoby a vydat více exekučních příkazů.⁶⁵

1.10 Účetní, daňové a ekonomické aspekty pohledávek

Obsahem této kapitoly je uvedení účetních, daňových a ekonomických aspektů pohledávek. Nejprve jsou nastíněny základní účetní a daňové aspekty pohledávek. Poté je uvedena ekonomická charakteristika pohledávek včetně finanční analýzy.

1.10.1 Ocenění pohledávek

Oceňování pohledávek slouží k peněžnímu vyjádření hodnoty pohledávky. Pohledávky při jejich vzniku oceňujeme jmenovitou hodnotou a v případě jejich nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou (cena pořízení a náklady související s pořízením). Pohledávky nabyté a určené k obchodování se oceňují reálnou hodnotou.⁶⁶

⁶⁴ Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, § 6.

⁶⁵ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. Rozdíl mezi exekucí a soudním výkonem rozhodnutí. *Ekcr.cz*. [online]. [cit. 2014-02-20].

⁶⁶ DRBOHLAV, J. a T. POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*, s. 23.

1.10.2 Účtování o pohledávkách

V účetnictví účtujeme především o pohledávkách z obchodních vztahů; z poskytnutých záloh; vůči zaměstnancům; ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění; vůči státu; za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení a o jiných pohledávkách.⁶⁷ Obchodní společnost Poličská stavební nejčastěji účtuje o pohledávkách z obchodních vztahů. Tyto pohledávky jsou účtovány v účtové skupině 31 – Pohledávky.⁶⁸

1.10.3 Opravné položky k pohledávkám

Opravnými položkami rozumíme institut sloužící k **dočasnému snížení hodnoty majetku**. V případě pohledávek se jedná o snížení hodnoty nepromlčené pohledávky v důsledku jejího neuhrazení. Opravné položky k pohledávkám členíme na zákonné a účetní. Zákonné opravné položky jsou upraveny ZoR a využíváme je ke **snížení daňové povinnosti**. Účetní opravné položky upravuje ZoÚ a prováděcí vyhláška a jsou vytvářeny pouze k majetkovým účtům na základě inventarizace k 31. 12., a to za účelem poskytnutí **věrného a poctivého obrazu skutečnosti** v účetnictví.⁶⁹

Zákonné opravné položky

Opravné položky k pohledávkám jsou v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. i) ZDP výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Lze je vytvářet jen k **nepromlčeným pohledávkám**, s výjimkami vymezenými § 2 odst. 2 ZoR, kdykoli v průběhu zdaňovacího období.⁷⁰

K nepromlčeným pohledávkám nepřesahujícím rozvahovou hodnotu 200 000 Kč lze vytvářet zákonné opravné položky v základní výši 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty, pokud uplynulo více než 6 měsíců od lhůty splatnosti. Opravné položky ve vyšší hodnotě lze tvořit, pokud bylo ohledně dané pohledávky zahájeno soudní, rozhodčí nebo správní řízení a od lhůty splatnosti uplynulo více než 12 měsíců (33 %), 18 měsíců (50 %), 24 měsíců (66 %), 30 měsíců (80 %) a 36 měsíců (100 %).⁷¹ V případě tvorby zákonných opravných položek k nepromlčeným pohledávkám

⁶⁷ PILÁTOVÁ, J. a J. RICHTER. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi*, s. 37 – 38.

⁶⁸ tamtéž, s. 38 – 40.

⁶⁹ KADLEC, M. Opravné položky k pohledávkám. *Portal.pohoda.cz*. [online]. [cit. 2014-01-31].

⁷⁰ HNÁTEK, M. a D. ZÁMEK. *Daňové a nedaňové náklady 2013*, s. 100 – 101.

⁷¹ Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, § 8a.

převyšujícím rozvahovou hodnotu 200 000 Kč musí být vždy zahájeno soudní, rozhodčí nebo správní řízení.⁷²

K „nevýznamným pohledávkám“ lze v souladu s ustanovením § 8c ZoR vytvářet zákonné opravné položky až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávek za zákonem stanovených podmínek - výše pohledávky bez příslušenství nepřesáhne 30 000 Kč, pohledávka je nejméně 12 měsíců po lhůtě splatnosti a celková hodnota pohledávek bez příslušenství vůči témuž dlužníkovi smí činit maximálně 30 000 Kč za zdaňovací období.⁷³

Účetní opravné položky

Postup při jejich vytváření a využití je vymezen § 55 prováděcí vyhlášky. Podle tohoto ustanovení se vytvářejí pouze při snížení hodnoty majetku a v případech stanovených ZoR. V souladu s ustanovením § 25 odst. 1 písm. v) ZDP nedaňovým nákladem.⁷⁴

1.10.4 Odpis pohledávky

Odpis pohledávky se provádí u **promlčených pohledávek**. Účetní odpis pohledávky je podle § 25 odst. 1 písm. z) ZDP daňově neuznatelným nákladem. Pravidla daňové účinnosti odpisu pohledávek předepisuje ustanovení § 24 odst. 2 písm. y) ZDP.⁷⁵

1.10.5 Postoupení pohledávky

Jmenovitá hodnota pohledávky či její pořizovací cena není v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 písm. z) ZDP daňovým nákladem, ale § 24 ZDP stanovuje výjimky. V případě postoupení pohledávky u poplatníků, kteří vedou účetnictví, je v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. s) ZDP daňovým nákladem jmenovitá hodnota pohledávky do výše příjmu z jejího postoupení nebo pořizovací cena u pohledávky nabyté postoupením do výše příjmu při opětovném postoupení této pohledávky.⁷⁶

⁷² Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, § 8a.

⁷³ HNÁTEK, M. a D. ZÁMEK. *Daňové a nedaňové náklady 2013*, s. 105 – 106.

⁷⁴ DRBOHLAV, J. a T. POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*, s. 31 – 32.

⁷⁵ HNÁTEK, M. a D. ZÁMEK. *Daňové a nedaňové náklady 2013*, s. 94 – 95.

⁷⁶ tamtéž, s. 130 – 134.

1.10.6 Pohledávky v ekonomice podniku a finanční analýza

Pohledávky jsou součástí podnikových aktiv, konkrétně oběžného majetku. Podstatou oběžného majetku je přechod jeho formy v jinou, neustále obíhá. Oběžný majetek přináší tím větší zisk, čím více se obrací. Proto mají velký význam ukazatele doby jeho obratu. U majetku má velký význam jeho likvidnost. Likvidnost je schopnost majetku přeměnit se rychle a beze ztrát na peněžní prostředky a dostát tak svým závazkům. Pohledávky jsou středně likvidním majetkem, což znamená, že je nelze přeměnit na peněžní prostředky okamžitě ani tato přeměna netrvá příliš dlouho dobu.⁷⁷

Schopnost hradit všechny splatné závazky ve stanoveném termínu a místě nazýváme solventností. Neschopnost dlužníka dostát svým závazkům nazýváme platební neschopností neboli insolvenčí. Platební neschopnost se rozlišuje na prvotní a druhotnou. **Prvotní platební neschopností** je situace kdy dlužník není chopen uhradit své závazky z krátkodobého finančního majetku. **Druhotnou platební neschopností** rozumíme stav, kdy dlužník není schopen hradit své závazky z důvodu neuhrazených pohledávek od svých odběratelů.⁷⁸

Finanční analýza pohledávek zahrnuje především ukazatele aktivity, které jsou součástí poměrových ukazatelů. Ukazatele aktivity vyjadřují, jak efektivně podnik hospodaří se svými aktivy. Hodnocením efektivity podnikových pohledávek se zabývají ukazatele doby obratu (dále DO) pohledávek a závazků z obchodních vztahů.⁷⁹ Pohledávky jako součást oběžného majetku jsou nicméně součástí i jiných ukazatelů finanční analýzy (např. poměrové ukazatele likvidity, rozdílové ukazatele apod.)⁸⁰

DO pohledávek představuje určité období, po které musí podnikatelský subjekt čekat od okamžiku prodeje či poskytnutí služby po obdržení plateb od svých objednatelů. Tento ukazatel následně porovnáváme s dobou splatnosti faktur. Delší DO pohledávek vyjadřuje pozdní úhrady od objednatelů.⁸¹

⁷⁷ SYNEK, M. a E. KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*, s. 120 – 121.

⁷⁸ BARTOŠ, V. *Finanční analýza a plánování*. Přednáška.

⁷⁹ KNÁPKOVÁ, A. a D. PAVELKOVÁ. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*, s. 105.

⁸⁰ BARTOŠ, V. *Finanční analýza a plánování*. Přednáška.

⁸¹ KNÁPKOVÁ, A. a D. PAVELKOVÁ. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*, s. 105.

$$\text{DO pohledávek} = \frac{\text{pohledávky z obchodních vztahů}}{\text{tržby}} * 360^{82}$$

DO závazků představuje dobu, která uplyne od vzniku závazku do dne jeho úhrady. Výše ukazatele by měla dosahovat minimálně úrovně DO pohledávek⁸³.

$$\text{DO závazků} = \frac{\text{závazky z obchodních vztahů}}{\text{tržby}} * 360^{84}$$

1.11 Shrnutí

V úvodu teoretických východisek byly vymezeny právní předpisy upravující problematiku pohledávek v ČR a základní pojmy. Posléze byly uvedeny nejvýznamnější zajišťovací instrumenty, způsoby zániku pohledávek a institut promlčení. Nejvýznamnější část kapitoly se věnovala vymezení pojmu problematická pohledávka a jejího řešení soudní i mimosoudní cestou. V závěru kapitoly byly zmíněny základní účetní, daňové a ekonomické aspekty pohledávek.

V následujících kapitolách budou prakticky využita především teoretická východiska zabývající se předcházení vzniku problematických pohledávek a metodami jejich vymáhání soudní i mimosoudní cestou. Důvodem je rozbor současného přístupu obchodní společnosti k předcházení vzniku problematických pohledávek a jejich vymáhání a na základě jeho provedení předložení návrhů na jejich zefektivnění. Užity budou též účetní, daňové a ekonomické aspekty pohledávek pro finanční analýzu pohledávek a navržení prostředků daňové optimalizace.

⁸² KNÁPKOVÁ, A. a D. PAVELKOVÁ. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*, s. 105.

⁸³ tamtéž, s. 105.

⁸⁴ tamtéž, s. 105.

2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

V úvodu jsou uvedeny základní informace o obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o. Dále je proveden rozbor současného přístupu obchodní společnosti k zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti. Následně jsou zanalyzovány a graficky znázorněny pohledávky po splatnosti v letech 2010 – 2013. Čtyřleté období jsem si zvolil v návaznosti na čtyřletou promlčecí lhůtu dle ObchZ. Kapitola obsahuje též výpočet a vzájemné porovnání ukazatelů DO pohledávek a závazků z obchodních vztahů.

2.1 Základní údaje o obchodní společnosti

Obchodní firma:..... Poličská stavební, s. r. o.
Právní forma: společnost s ručením omezeným
Identifikační číslo:..... 27760014
Datum vzniku:..... 4. 9. 2008
Sídlo: Střítež 1, 572 01 Polička
Základní kapitál:..... 200 000 Kč
Počet společníků:..... tři
Jednatelé:..... Ing. F. Kučera, Ing. J. Harašta, Ing. M. Kudláček
Předmět podnikání:
Projektová činnost ve výstavbě
Provádění staveb, jejich změn a odstraňování
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona⁸⁵

Obchodní společnost byla založena sepsáním společenské smlouvy mezi třemi zakladateli - stavebními projektanty dne 1. 9. 2008. Její vznik je datován ke dni 4. 9. 2008, kdy byla zapsána do OR. Ve svých počátcích se zabývala výstavbou staveb převážně pro nepodnikatelské subjekty. V současné době poskytuje své služby zejména v regionu okresu Svitavy, příležitostně po celém území ČR. Obchodní společnost v současné době zaměstnává sedm zaměstnanců.⁸⁶

⁸⁵ *Oficiální server českého soudnictví.* [online]. [cit. 2014-20-01]. Dostupné z: www.justice.cz.

⁸⁶ KUČERA, F. *Interview.* Střítež. 24. 9. 2013.

2.2 Rozbor současného postupu při zajištění a vymáhání pohledávek

Své služby poskytuje obchodní společnost každoročně 40 – 50 objednatelům z řad podnikatelských i nepodnikatelských subjektů. Pro své objednatele zhotovuje díla na základě písemné smlouvy o dílo dle ObchZ (viz příloha č. 1), případně dle ObčZ, ale některá díla zhotovuje pouze na základě ústní smlouvy o dílo. Ústní smlouvy o dílo jsou doloženy písemnými objednávkami. Obchodní společnost své objednávatele žádným způsobem neprověřuje. Jedinými zajišťovacími instrumenty, které při uzavírání smluv užívá, jsou úrok z prodlení v zákonné výši a smluvní pokuta ve výši 0,05 % nominální hodnoty pohledávky za každý den prodlení. K zajištění pohledávek převyšujících hodnotu 1 000 000 Kč využívá zálohy ve výši 10 % z ceny díla.⁸⁷

Pro účtování i evidenci pohledávek slouží účetní software Pohoda. Lhůta splatnosti faktury je nastavena na 14 dnů ode dne vystavení. Opoždění s úhradou pohledávky je zpravidla tolerováno v délce 5 dnů. Jestliže není pohledávka uhrazena ani po této lhůtě, následuje kontaktování dlužníka s cílem kontroly doručení faktury a připomenutí její úhrady, které se uskutečňuje e-mailem či telefonicky. Dlužníci jsou kontaktováni jednateli dle podkladů vyhotovených účetní. Pokud dlužníkovi nebyla faktura doručena, je mu opětovně vyhotovena a zaslána. Není-li pohledávka uhrazena ani do 3 dnů po kontaktování dlužníka, zasílá mu obchodní společnost písemnou upomínku platby (viz příloha č. 2). V případě neuhrazení pohledávky ani na základě písemné upomínky následuje do 7 dnů osobní návštěva dlužníka, jejímž cílem je dohoda s dlužníkem na úhradě jeho závazku prostřednictvím splátkového kalendáře (viz příloha č. 3).⁸⁸

Nedojde-li k úhradě pohledávky ani na základě předchozích kroků, obchodní společnost již ve vymáhání pohledávek nijak nepokračuje. Za dobu její existence nebyl podán návrh na zahájení nalézacího řízení. Služeb inkasní agentury též nebylo využito. Důvodem je nedostatečná obeznámenost jednatelů obchodní společnosti se všemi formami zajištění a vymáhání pohledávek. Jedinou možností vymáhání pohledávek, s kterou je obchodní společnost obeznámena, je nalézací řízení dle OSŘ a výkon rozhodnutí v exekučním řízení. Jednatelé se obávají velké časové a finanční náročnosti

⁸⁷ KUČERA, F. *Interview*. Střítež. 24. 9. 2013.

⁸⁸ tamtéž.

procesu vymáhání pohledávek soudní cestou. Obchodní společnost nezaměstnává vlastního právníka ani nespolupracuje s podnikatelským subjektem vykonávajícím advokátní služby. K pohledávkám po splatnosti jsou vytvářeny účetní opravné položky a pohledávky jsou účetně odepisovány.⁸⁹

Pohledávky jsou v obchodní společnosti členěny ze dvou hledisek. Prvním hlediskem je členění na pohledávky uhrazené ve lhůtě splatnosti a pohledávky uhrazené po lhůtě splatnosti. Druhým hlediskem je členění pohledávek dle lhůty, která uběhla od jejich splatnosti. Konkrétně jsou pohledávky dle lhůty po splatnosti členěny na pohledávky po splatnosti do 30 dnů, 30 až 90 dnů, 90 až 180 dnů, 180 až 360 dnů a nad 360 dnů. Na základě tohoto členění si obchodní společnost sestavuje evidenci svých dlužníků.⁹⁰

2.3 Analýza pohledávek

Obsahem kapitoly je analýza pohledávek po splatnosti v letech 2010 – 2013. Nejprve je v každém roce uveden procentuální podíl pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách, který je pro přehlednost matematicky zaokrouhlen na celé číslo. Následuje jejich analýza v členění podle počtu dnů po splatnosti, objednatele a jmenovité hodnoty. Vzhledem k tomu, že si obchodní společnost nepřála zveřejňovat bližší identifikaci svých dlužníků, jsou pohledávky dle objednatele členěny z hlediska toho, zda je objednatelem podnikatelský, či nepodnikatelský subjekt. Dle jmenovité hodnoty jsou pohledávky po splatnosti analyzovány v rozmezích, v kterých se nejčastěji pohybují, a to pohledávky do 10 000 Kč, 10 000 – 100 000 Kč, 100 000 – 500 000 Kč, 500 000 – 1 000 000 Kč, 1 000 000 – 5 000 000 Kč a nad 5 mil. Kč.

2.3.1 Analýza pohledávek v roce 2010

Za rok 2010 obchodní společnost evidovala pohledávky z obchodní činnosti v celkové výši 21 820 000 Kč. Z toho činily pohledávky po splatnosti 436 400 Kč, tedy 2 % celkových pohledávek z obchodních vztahů. Řádně uhrazené pohledávky tvořily 98 % celkové hodnoty pohledávek v roce 2010.⁹¹

⁸⁹ KUČERA, F. *Interview*. Střítež. 24. 9. 2013.

⁹⁰ tamtéž.

⁹¹ Poličská stavební, s. r. o. *Kniha pohledávek 2010*.

Téměř 60 % pohledávek po splatnosti bylo evidováno v rozmezí do 30 dnů po splatnosti. Přibližně 40 % neuhrazených pohledávek bylo evidováno v rozmezí 30 – 90 dnů po splatnosti. Domnívám se, že uvedené hodnoty značí horší platební morálku odběratelů.⁹²

Veškeré pohledávky v roce 2010 byly evidovány vůči nepodnikatelským subjektům. Protože se všemi byla uzavřena smlouva o dílo dle ObčZ, činila promlčecí lhůta 3 roky. V členění dle jmenovité hodnoty pohledávek byly všechny evidovány v rozmezí 10 000 – 100 000 Kč.⁹³

2.3.2 Analýza pohledávek v roce 2011

V roce 2011 činila celková výše pohledávek z obchodních vztahů 43 195 000 Kč. Pohledávky po splatnosti tvořily z této částky 5 %, tedy 2 195 721 Kč. Podíl řádně uhrazených pohledávek na celkových pohledávkách z obchodních vztahů představoval 95 %. Vůči roku 2010 lze pozorovat nárůst podílu pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách z obchodních vztahů o 3 %.⁹⁴

Nejvyšší podíl neuhrazených pohledávek ve výši téměř 52 % pohledávek po splatnosti byl evidován v rozmezí 30 – 90 dnů po splatnosti. Do 30 dnů po splatnosti bylo evidováno přibližně 37 % pohledávek po splatnosti. Více než desetiprocentní podíl na celkových pohledávkách po splatnosti vykazovaly pohledávky po splatnosti v rozmezí 90 – 180 dnů.⁹⁵ Tento podíl považuji za negativní, neboť je již výrazně překročena lhůta splatnosti faktur a obchodní společnost by se mohla dostat do platební neschopnosti

Nejvýznamnějšími dlužníky obchodní společnosti v roce 2011 byly podnikatelské subjekty, a to PO. Vůči nim evidovala obchodní společnost téměř 100 % pohledávek po splatnosti. V tomto roce vznikla jediná doposud zcela neuhrazená pohledávka ve výši 80 000 Kč, která je evidována vůči podnikatelskému subjektu podnikajícímu na základě živnostenského oprávnění. Promlčecí lhůta těchto pohledávek činí tedy 4 roky.

⁹² Poličská stavební, s. r. o. *Kniha pohledávek 2010*.

⁹³ tamtéž.

⁹⁴ Poličská stavební, s. r. o. *Kniha pohledávek 2011*.

⁹⁵ tamtéž.

Z hlediska jmenovité hodnoty pohledávek bylo 40 % pohledávek po splatnosti evidováno mezi 10 000 – 100 000 Kč. V hranici 1 000 000 – 5 000 000 Kč se nacházely pohledávky v hodnotě 55 % celkové výše pohledávek po splatnosti. Zbývajících 5 % pohledávek po splatnosti se nalézalo v rozmezí 100 000 – 500 000 Kč.⁹⁶

2.3.3 Analýza pohledávek v roce 2012

Pohledávky z obchodní činnosti činily v roce 2012 celkem 62 591 500 Kč. Pohledávky po splatnosti činily 6 963 850 Kč, tedy 10 % celkových pohledávek z obchodních vztahů. Řádně uhrazené pohledávky se tedy na celkové hodnotě pohledávek z obchodních vztahů podílely z 90 %. Oproti roku 2011 narostl podíl pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách o 5 %.⁹⁷

Negativním jevem je dle mého názoru to, že nejvyšší objem pohledávek po splatnosti byl evidován v rozmezí 180 – 360 dnů po splatnosti. V roce 2012 byly pohledávky po splatnosti zastoupeny ve všech rozmezích dnů po splatnosti. Nicméně téměř 72 % jich bylo evidováno ve lhůtě po splatnosti překračující 30 dnů. Lze předpokládat, že tento stav značí výrazně se zhoršující platební morálku objednatelů. Důsledkem toho roste riziko, že se obchodní společnost ocitne v druhotné platební neschopnosti. V tomto roce obchodní společnost evidovala též jednu dlouhodobou pohledávku ve výši 80 000 Kč, která vznikla v roce 2011.⁹⁸

Veškeré pohledávky po splatnosti za rok 2012 evidovala obchodní společnost vůči dlužníkům z řad podnikatelských subjektů, a to především vůči PO. Tyto pohledávky budou tedy promlčeny nejdříve v roce 2016. Nejvýznamnějším dlužníkem je akciová společnost, která je stálým objednatelem obchodní společnosti. Její závazky tvoří 50 % celkové hodnoty pohledávek po splatnosti. Z hlediska jmenovité hodnoty pohledávek bylo přibližně 60 % pohledávek po splatnosti evidováno v rozmezí 1 000 000 – 5 000 000 Kč. Domnívám se, že tento poměr je příliš vysoký a potvrzuje riziko vzniku

⁹⁶ Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2011*.

⁹⁷ Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2012*.

⁹⁸ tamtéž.

druhotné platební neschopnosti. Zbývajících 40 % pohledávek po splatnosti se nalézalo v rozmezí 10 000 – 100 000 Kč.⁹⁹

2.3.4 Analýza pohledávek v roce 2013

Celková výše pohledávek z obchodních vztahů v roce 2013 činila 60 985 340 Kč. Z této částky tvořily pohledávky po lhůtě splatnosti 9 575 900 Kč, což představuje podíl 16 % na celkové výši pohledávek z obchodních vztahů. Podíl řádně uhrazených pohledávek na celkové hodnotě pohledávek z obchodních vztahů tedy činil 84 %. Ve srovnání s rokem 2012 došlo k nárůstu podílu pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách o 6 %.¹⁰⁰

Nejvyšší podíl neuhrazených pohledávek ve výši 41 % celkové hodnoty pohledávek po splatnosti byl evidován v rozmezí 30 – 90 dnů po splatnosti. Téměř 67 % pohledávek po splatnosti bylo evidováno po splatnosti déle než 30 dnů. Tento podíl je o 5 % nižší než v roce 2012. Přestože došlo k mírnému zlepšení situace, domnívám se, že tento údaj potvrzuje negativní vývoj platební morálky odběratelů a obchodní společnost je stále ohrožena vznikem druhotné platební neschopnosti.¹⁰¹

Obdobně jako v roce 2012 evidovala obchodní společnost veškeré pohledávky po splatnosti vůči podnikatelským subjektům. Převážnou část dlužníků tvořily PO. Promlčecí lhůta těchto pohledávek tedy bude trvat minimálně do roku 2017. Již dva roky je evidována neuhrazená pohledávka vůči podnikatelskému subjektu podnikajícímu na základě živnostenského oprávnění. Z hlediska jmenovité hodnoty pohledávek se 40 % pohledávek po splatnosti nacházelo v rozmezí 10 000 – 100 000 Kč. V rozmezí 500 000 – 1 000 000 Kč bylo evidováno 50 % pohledávek po splatnosti. Zbývajících 10 % se nalézalo v rozmezí 1 000 000 – 5 000 000 Kč.¹⁰²

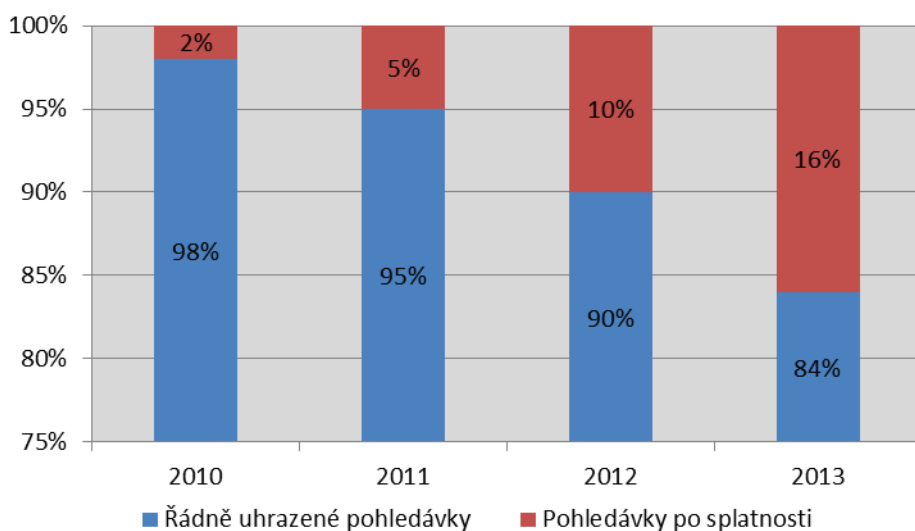
V průběhu analyzovaného období vzrostl podíl pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách v úhrnu o 12 %. Vývoj tohoto podílu v procentním vyjádření je pro jednotlivé roky analyzovaného období zobrazen v grafu č. 1.

⁹⁹ Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2012*.

¹⁰⁰ tamtéž.

¹⁰¹ Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2013*.

¹⁰² tamtéž.

Graf 1: Vývoj podílu pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách v letech 2010 - 2013 (Upraveno dle¹⁰³)

2.4 Finanční analýza

Obsahem této kapitoly je výpočet ukazatelů DO pohledávek a závazků z obchodních vztahů. Ukazatelé DO jsou vypočteny pouze za období 2010 – 2012, protože obchodní společnost využívá služeb daňového poradce a nemá doposud zpracovanou účetní závěrku za rok 2013. a nemohla mi tedy poskytnout všechny potřebné údaje.

Tabulka 5: DO pohledávek z obchodních vztahů v letech 2010 – 2012 (Upraveno dle¹⁰⁴)

Rok	Pohledávky (v tis. Kč)	Denní tržby (v tis. Kč)	DO pohledávek (ve dnech)
2010	1 182	25 497	16,69
2011	7 343	46 357	5,7
2012	7 343	81 997	32,24

Ukazatel DO pohledávek z obchodních vztahů vypočteme jako podíl pohledávek z obchodních vztahů a denních tržeb (viz kapitola 1.10.6). Potřebné údaje a hodnoty ukazatele jsou uvedeny v tabulce č. 5. Vývoj DO pohledávek v letech 2010 – 2012 vykazuje značně nevyváženou tendenci. Relativně nejlepší situaci lze pozorovat v roce 2011, kdy byly pohledávky průměrně hrazeny v prvním týdnu splatnosti. Naopak v roce 2012, kdy byly pohledávky průměrně hrazeny 14 a více dnů po lhůtě splatnosti, je

¹⁰³ Poličská stavební, s. r. o. *Knihy pohledávek 2010 - 2013.*

¹⁰⁴ Poličská stavební, s. r. o. *Účetní závěrky 2009 – 2012.*

situace nejhorší. Údaje, vzhledem k době splatnosti faktur stanovené na 14 dnů od data vystavení, ukazují, že objednatelé hradí obchodní společnosti své závazky ke konci lhůty splatnosti či až po jejím uplynutí, s výjimkou roku 2011.

Tabulka 6: DO závazků z obchodních vztahů v letech 2010 - 2012 (Upraveno dle¹⁰⁵)

Rok	Závazky (v tis. Kč)	Denní tržby (v tis. Kč)	DO závazků (ve dnech)
2010	5 186	25 497	73,22
2011	5 971	46 357	46,37
2012	21 662	81 997	95,10

Hodnoty ukazatele DO závazků z obchodních vztahů vypočteme jako podíl závazků z obchodních vztahů a denních tržeb (viz kapitola 1.10.6). Údaje potřebné pro výpočet ukazatele DO závazků z obchodních vztahů a vypočtené hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 6. Vývoj ukazatele DO závazků vykazuje také velmi nevyváženou tendenci. V celém analyzovaném období je DO závazků delší než DO pohledávek, což znamená, že obchodní společnost není v druhotné platební neschopnosti.

Závěrem analýzy ukazatelů DO pohledávek a závazků z obchodních vztahů je následující: objednatelé obchodní společnosti nemají dostatečnou platební morálku. Obchodní společnost se prozatím v důsledku špatné platební morálky svých objednatelů nedostala do druhotné platební neschopnosti. Nicméně by dle mého názoru mělo být dosažení co nejnižších hodnot ukazatele DO pohledávek z obchodních vztahů jedním ze základních cílů obchodní společnosti.

2.5 Zhodnocení

Obchodní společnost Poličská stavební, s. r. o. se potýká s neustálým růstem podílu pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách. Vzhledem k tomu, že dochází i k nárůstu celkových pohledávek, považuji tento jev za velmi negativní. Dle mého názoru je zásadní chybou obchodní společnosti, že nezhotovuje všechna díla na základě

¹⁰⁵ Poličská stavební, s. r. o. *Účetní závěrky 2009 – 2012*.

pisemné smlouvy o dílo a písemně uzavřené smlouvy nejsou dostatečně zajištěny. Nedochozí k dostatečnému prověřování objednatelů, což považují za rizikové. Domnívám se také, že významným nedostatkem je i nízká obeznamenost vedení obchodní společnosti se všemi formami zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti. Pohledávky jsou vymáhány pouze mimosoudní cestou, a to vlastními silami obchodní společnosti. Důsledkem toho, že nejsou pohledávky vymáhány soudní cestou, nelze vytvářet daňově uznatelné opravné položky ani pohledávky daňově odepisovat.

Nejproblematictější pohledávkou obchodní společnosti je pohledávka ve výši 80 000 Kč vůči podnikatelskému subjektu, která vznikla v roce 2011. Obchodní společnost po neúspěšných pokusech vymoci pohledávku na základě dohody s dlužníkem neprovedla pro její vymáhání žádné další kroky. K 31. 12. 2012 byla k pohledávce vytvořena účetní opravná položka ve výši 100 % její jmenovité hodnoty. K témuž datu také vytvořila zákonnou opravnou položku ve výši 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty (viz kapitola 1.10.4), tedy 16 000 Kč, kterou si v souladu s § 24 ZDP uplatnila jako daňově uznatelný náklad. Protože nezahájila nalézací či rozhodčí řízení, nemohla k 31. 12. 2013 vytvořit daňovou opravnou položku ani provést daňově uznatelný odpis pohledávky (viz kapitola 1.10.5).¹⁰⁶

¹⁰⁶ KUČERA, F. *Interview*. Střítež. 24. 9. 2013.

3 VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ

V této kapitole nejprve předkládám obchodní společnosti způsoby předcházení vzniku problematických pohledávek, které jsou dle mého názoru nejefektivnější. Následně navrhuji možnosti vymáhání pohledávek soudní i mimosoudní cestou, které by pro obchodní společnost měly být nejvhodnější především z finančního, ale i časového hlediska. Jednotlivé možnosti předcházení vzniku problematických pohledávek a vymáhání pohledávek po splatnosti jsou na konci kapitoly porovnány z hlediska jejich ekonomické a časové náročnosti a je posouzena jejich realizovatelnost v praxi.

3.1 Prevence vzniku problematických pohledávek

Dle mého názoru je prevence vzniku problematických pohledávek velmi důležitá a obchodní společnost by ji neměla zanedbávat, naopak na ni klást velký důraz. V této kapitole jí tedy navrhuji způsoby prověřování nových i stávajících objednatelů a efektivnější uzavírání smluv. Následně předkládám zajišťovací instrumenty, které by jí měly pomoci efektivně předcházet vzniku problematických pohledávek.

3.1.1 Prověřování objednatelů

Obchodní společnost při uzavírání smluv své objednatele nepověřuje. Myslím si, že by měla důkladně prověřovat všechny objednatele ještě před uzavřením smlouvy. Informace o nich může získat z různých informačních zdrojů (viz kapitola 1.7).

Obchodní společnosti doporučuji získávat informace o obchodních partnerech nejprve z **vlastních zkušeností**. Částečné informace o platební morálce objednatelů jí umožňuje získat evidence pohledávek v účetním softwaru Pohoda, který využívá k vedení účetnictví. Pro efektivnější správu pohledávek navrhuji pořídit **software pro správu pohledávek**. Vhodné by bylo pořízení softwaru, který lze propojit s využívaným účetním softwarem Pohoda. Na trhu jich existuje celá řada. Na základě jejich porovnání jsem usoudil, že i přes vysokou pořizovací cenu, je nejvhodnější software SP Nemesis, vyvíjený obchodní společností CATANIA GROUP s. r. o. Tento software automaticky přebírá údaje z účetního softwaru Pohoda a sleduje platební morálku objednatelů. V případě neuhrazení pohledávky upozorní věřitele na nedodržení lhůty splatnosti a

automaticky zasílá upomínky dlužníkovi e-mailem či SMS. Pořizovací cena softwaru SP Nemesis činí 19 980 Kč bez DPH. Pravidelná roční aktualizace a technická podpora jsou poskytovány za 1 980 Kč bez DPH. Dostupná je též shareware verze SP Nemesis. Tu lze využívat zdarma, ale data se do ní musejí vkládat ručně.¹⁰⁷

Výhodami SP Nemesis je automatické nahrávání dat díky propojení s účetním softwarem Pohoda, nízké hardwarové nároky a automatické upozornění věřitele i dlužníka při neuhrazení pohledávky. Nevýhodou je jeho vysoká pořizovací cena. Přesto se domnívám, že by tento software byl pro obchodní společnost přínosem. Minimalizaci nákladů lze docílit pořízením shareware veze, kde by ale obchodní společnost musela ručně zadávat data o všech dlužnících. Kvůli velkému množství objednatelů by ruční zadávání údajů bylo dle mého názoru velmi nepraktické a časově zatěžující. Pro velké množství úkolů, které již účetní plní, lze předpokládat buď navýšení její mzdy, nebo přijetí dalšího zaměstnance, který by údaje o dlužnících zadával. Tím by došlo samozřejmě k navýšení mzdových nákladů.

Základním vnějším informačním zdrojem pro ověřování identifikačních údajů a finanční situace objednatelů je podle mne **obchodní rejstřík**, který je dostupný na portálu Ministerstva spravedlnosti ČR www.justice.cz. OR umožňuje vyhledávat základní údaje o podnikatelských subjektech. Je možné zde nalézt i podstatné údaje o tom, zda podnikatelský subjekt není v likvidaci či insolvenci. Obsahuje též sbírku listin, do které jsou podnikatelské subjekty mimo jiné povinny vkládat výroční zprávy a účetní závěrky. Údaje jsou poskytovány široké veřejnosti a lze do nich nahlédnout zdarma.¹⁰⁸

Mám za to, že výhodou OR jsou dostupnost a bezplatnost informací. Za nevýhodu považuji to, že se do OR povinně nezapisují všechny podnikatelské subjekty a nelze v něm najít údaje o nepodnikatelských subjektech. Další nevýhodou, která ale může o dlužníkovi mnohé napovědět, je skutečnost, že podnikatelské subjekty vždy neplní své povinnosti a nezakládají do sbírky listin zákonem určené dokumenty. Na základě údajů z povinně zveřejňovaných účetních závěrek lze zpracovat finanční analýzu se zaměřením především na ukazatele DO pohledávek a závazků z obchodních vztahů,

¹⁰⁷ CATANIA GROUP, s. r. o. [online]. [cit. 2014-03-01].

¹⁰⁸ Oficiální server českého soudnictví. [online]. [cit. 2014-03-03].

kteřá poskytne přehled o celkové finanční situaci podnikatelského subjektu. V případě negativních výsledků finanční analýzy bych uvážil, zda s objednateli vůbec uzavřít smlouvu o dílo, případně doporučil využít k zajištění pohledávky nákladnější, ale více efektivní zajišťovací instrumenty (viz kapitola 3.1.3).

Dalším informačním zdrojem umožňujícím získání základních informací o objednateli je **Administrativní registr ekonomických subjektů (ARES)**. Tento informační systém vede Ministerstvo financí ČR a je dostupný na webové adrese www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz. ARES umožňuje oproti OR ověřit identifikační údaje všech podnikatelských subjektů, nejen těch, které se zapisují do OR. Tento informační systém je přímo propojen s orgány veřejné správy a je stejně jako OR dostupný bezplatně jakémukoli subjektu.¹⁰⁹

Výhodami informačního systému ARES jsou bezplatnost, přímé propojení s orgány veřejné správy a evidence všech subjektů vykonávajících podnikatelskou činnost. Nevýhodou je, že oproti OR neobsahuje sbírku listin a není tedy možné získat účetní závěrky podnikatelských subjektů, které se nezapisují do OR. Informační systém ARES považuji za užitečný zdroj informací, jenž umožňuje ověřování identifikačních údajů všech podnikatelských subjektů registrovaných v ČR.

Cenné informace o dlužnících je možné získat z **Centrálního registru dlužníků (CERD)**, dostupného na webovém portálu www.centralniregistrdluzniku.cz. Tento informační systém nabízí široké rozpětí služeb, které jsou poskytovány zdarma či za poplatek. Zdarma umožňuje registraci do informačního systému, vklad dlužníka do registru, vyhledávání věřitelů, přímé propojení s živnostenským či obchodním rejstříkem, přístup do registru plátců DPH a další. Za poplatek je poskytováno vyhledávání v registru dlužníků a vystavení ověření o bezdlužnosti. Poplatky za využívání systému CERD jsou uvedeny v tabulce č. 7. **Na základě registrace** může obchodní společnost z registru získat údaje o dlužnících a jejich závazcích. CERD obsahuje také aplikaci Černá kniha, v níž jsou uvedeny problémové subjekty.¹¹⁰

¹⁰⁹ *Administrativní registr ekonomických subjektů*. [online]. [cit. 2014-03-03].

¹¹⁰ *Centrální registr dlužníků*. [online]. [cit. 2014-03-04].

Tabulka 7: Ceník CERD pro podnikatelské subjekty (Upraveno dle¹¹¹)

Tarif	Částka	Podmínky
Kredit	50 Kč za každé hledání v databázích CERD + 50 Kč za každý vklad dlužníka	Nabytí kreditu min. 1 000 Kč
Basic	1500 Kč / 1 měsíc	
Full	10 000 Kč / 1 rok	
Promo	3 000 Kč / 1 rok	Povinné uvedení loga CERD na své webové stránky
Reciprocal	2 000 Kč / 1rok	Povinný vklad všech dlužníků s platbou po splatnosti delší než 30 dní

Přestože jsou mnohé služby systému CERD zpoplatněny, považuji jej za velmi kvalitní nástroj prověřování obchodních partnerů a obchodní společnosti ho doporučuji. Vzhledem k tomu, že obchodní společnost během roku zhotovuje díla pro 40 – 50 objednatelů, byl by pro ni dle mého názoru z finančního hlediska nejvhodnější tarif Reciprocal, který z tarifů s paušální roční částkou představuje nejnižší náklady. Nevýhodou je povinnost vkladu všech dlužníků se závazky po splatnosti 30 a více dnů, což by pro obchodní společnost mohlo znamenat zvýšení administrativní zátěže a v důsledku toho i mzdových nákladů. Pro případ menšího objemu objednatelů či minimalizace administrativní zátěže spojené s povinným vkladem všech dlužníků po splatnosti 30 a více dnů by byl podle mne vhodný tarif Kredit.

3.1.2 Uzavření smlouvy

Všechny smlouvy o dílo nejsou uzavírány písemnou formou. Domnívám se, že by obchodní společnost měla uzavírat všechny smlouvy písemnou formou a předejít tak případným problémům při prokazování jejich obsahu. Pro případ sporů, které by ze smluvních ujednání mohly vzniknout, doporučuji sjednání rozhodčí doložky (viz příloha č. 4), ale mám za to, že s tímto ujednáním nebudou všichni objednatelé souhlasit.

¹¹¹ *Centrální registr dlužníků*. [online]. [cit. 2014-03-04].

3.1.3 Zajišťovací instrumenty

Jedinými zajišťovacími instrumenty, které obchodní společnost využívá, jsou **smluvní pokuta**, úroky z prodlení a zálohové platby (viz kapitola 2.2). **Smluvní pokutu** považují za efektivní, ale nedostačující zajišťovací instrument. Obchodní společnosti doporučují souběžné využití více zajišťovacích instrumentů.

Mám za to, že využití **zálohových plateb** je velmi účinný zajišťovací instrument, který může zajistit alespoň částečnou úhradu pohledávky bez dodatečných nákladů. Navrhují také využívání záloh k zajištění všech smluv o dílo, nikoli jen u smluv převyšujících cenu díla 1 000 000 Kč, jak je tomu v současné době. Výši zálohy 10 % z ceny díla považují za nedostatečnou a doporučují její zvýšení na 20 - 25 %. Domnívám se, že tato výše zálohy je obvyklá a objednatelé neodradí od uzavření smlouvy.

V případě, že hrozí promlčení pohledávky, doporučuji obchodní společnosti sepsat s dlužníkem **uznání dluhu** (viz příloha č. 5), čímž dojde k přetržení stávající promlčecí lhůty a začne běžet nová promlčecí lhůta v délce deseti let (viz kapitola 1.5). Obchodní společnost se s dlužníkem může dohodnout též na ztrátě výhody splátek, kdy by mohla vyžadovat uhrazení celé pohledávky v případě neuhrazení jedné splátky.

Dle mého názoru je jedním z nejefektivnějších zajišťovacích instrumentů **finanční záruka**. Tento zajišťovací instrument doporučuji vyžadovat po objednatelích z řad podnikatelských subjektů. Z provedeného porovnání podmínek bank působících na území ČR vyplývá, že neposkytují finanční záruky nepodnikatelským subjektům.

Výhodou finanční záruky je jistota úhrady celé výše pohledávky bankou v případě jejího neuhrazení dlužníkem. Nevýhodou je možnost nesouhlasu objednatele s jejím sjednáním či riziko jejího neposkytnutí z důvodu špatné bonity objednatele (**příkazce**).

Příkazce musí být klientem banky, kterou žádá o poskytnutí finanční záruky. Nejprve musí příkazce podat žádost o poskytnutí finanční záruky. Na základě žádosti vyhodnotí banka bonitu příkazce a rozhodne o jejím poskytnutí, či neposkytnutí. V případě kladného vyřízení je s příkazcem uzavřena mandátní smlouva a následně vystavena

záruční listina. Náklady spojené s finanční zárukou hradí příkazce.¹¹² Náklady finanční záruky u tří bank, které jsou dle mého názoru, největšími bankami působícími na území ČR jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Tabulka 8: Náklady finanční záruky u zvolených bank (Upraveno dle^{113 114 115})

Poplatek za	Banka		
	Česká spořitelna	Komerční banka	ČSOB
posouzení a vyhodnocení žádosti o záruku	individuálně*	individuálně*	3 000 Kč
vystavení záruční listiny	individuálně*, min. 5 000 Kč	individuálně*	5 000 Kč
poskytnutí záruky	individuálně*, min. 5 000 Kč	individuálně*	-----
uplatnění záruky	3 000 Kč	3 000 Kč	1 500 Kč

*dle bonity příkazce a hodnoty zajišťovaného závazku

Za poslední významný zajišťovací instrument, který by mohla obchodní společnost využít, považuji **notářský zápis se svolením k vykonatelnosti**. Výhodou tohoto zajišťovacího instrumentu je skutečnost, že slouží jako exekuční titul. Zásadní nevýhodou je nutnost souhlasu dlužníka s jeho sepsáním. Domnívám se, že většina dlužníků s tím však nebude souhlasit. Další nevýhodou tohoto zajišťovacího instrumentu jsou vysoké náklady za jeho sepsání.

Za sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti se odměna notáře rovná 2/3 z celkové výše odměny vypočtené dle tabulky č. 9 a její minimální výše činí 2 000 Kč. Částka nad 100 000 000 Kč se nezapočítává. Tarifní hodnotou (dále TH) se pro výpočet odměny notáře rozumí jmenovitá hodnota pohledávky a zaokrouhluje se na celé koruny nahoru. Vypočtená odměna notáře se zaokrouhluje na celé desetikoruny nahoru.

¹¹² BUČKOVÁ, V. Bankovní záruky aneb Jak snížit podnikatelská rizika?. *Finnance.cz*. [online]. [cit. 2014-04-04].

¹¹³ Česká spořitelna, a. s. [online]. [cit. 2014-03-06].

¹¹⁴ Komerční banka, a. s. [online]. [cit. 2014-03-06].

¹¹⁵ ČSOB, a. s. [online]. [cit. 2014-03-06].

Je-li notář plátcem DPH, vyměřuje se jeho odměna včetně této daně.¹¹⁶ Vzhledem k tomu, že je obchodní společnost plátcem DPH, vzniká ji nárok na odpočet této daně dle § 72 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Tabulka 9: Odměna notáře za sepsání notářského zápisu o právním jednání (Zdroj¹¹⁷)

Poplatek	Výše
Sepsání notářského zápisu z prvních 100 000 Kč TH*	2 %
Sepsání notářského zápisu z přebývajících částky až do 500 000 Kč TH*	1,2 %
Sepsání notářského zápisu z přebývajících částky až do 1 000 000 Kč TH*	0,6 %
Sepsání notářského zápisu z přebývajících částky až do 3 000 000 Kč TH*	0,3 %
Sepsání notářského zápisu z přebývajících částky až do 20 000 000 Kč TH*	0,2 %
Sepsání notářského zápisu z přebývajících částky až do 30 000 000 Kč TH*	0,1 %
Sepsání notářského zápisu z přebývajících částky až do 100 000 000 Kč TH*	0,05 %

Odměna notáře za sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti včetně DPH je vypočtena v tabulce č. 10. V též tabulce je porovnána s minimální výší nákladů finanční záruky u České spořitelny a ČSOB. Uvedené hodnoty vychází z členění pohledávek dle jmenovité hodnoty (viz kapitola 2.3).

Tabulka 10: Porovnání odměny notáře za sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti a nákladů finanční záruky (Vlastní zpracování)

Nominální hodnota	Výše odměny notáře	Náklady finanční záruky ČS	Náklady finanční záruky ČSOB
10 000 Kč	2 420 Kč	min. 13 000 Kč	min. 9 500 Kč
100 000 Kč	2 420 Kč	min. 13 000 Kč	min. 9 500 Kč
500 000 Kč	5 493,40 Kč	min. 13 000 Kč	min. 9 500 Kč
1 000 000 Kč	7 913,40 Kč	min. 13 000 Kč	min. 9 500 Kč
5 000 000 Kč	15 972 Kč	min. 13 000 Kč	min. 9 500 Kč

¹¹⁶ Vyhláška č. 196/2001 Sb. o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

¹¹⁷ tamtéž.

Z tabulky č. 10 vyplývá, že odměna notáře za sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti jsou do nominální hodnoty 5 000 000 Kč nižší než náklady finanční záruky. Finanční záruku doporučuji vyžadovat při uzavírání smluv převyšujících nominální hodnotu 500 000 Kč, neboť při této hodnotě nepředstavuje pro dlužníka vysoké náklady. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti doporučuji též sepsávat od nominální hodnoty 500 000 Kč, a to s podnikatelskými i nepodnikatelskými subjekty.

3.2 Vymáhání pohledávek

Přes všechna předchozí opatření nemusí dojít k neuhrazení pohledávky. Důvodem může být špatná finanční situace dlužníka či jeho neochota uhradit svůj závazek. V této kapitole navrhuji efektivnější vymáhání pohledávek soudní i mimosoudní cestou.

3.2.1 Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou

Obchodní společnost vymáhá pohledávky pouze mimosoudní cestou, a to prostřednictvím kontaktování dlužníka a uzavření splátkového kalendáře (viz kapitola 2.2). V případě neúspěchu mimosoudního vymáhání pohledávek již obchodní společnost nepodniká žádné další kroky. Tento postup proto doporučuji upravit.

Domnívám se, že by obchodní společnost měla přejít ke kontaktování dlužníka nejpozději do tří dnů po lhůtě splatnosti oproti současným pěti dnům. Splátkový kalendář, který využívá, považuji za vhodný nástroj k úhradě pohledávky. Doporučuji s dlužníkem sjednat dohodu o ztrátě výhody splátek. Jsou-li dlužníky objednatelé, kteří jsou rovněž jejími dodavateli, lze využít institutu započtení vzájemných pohledávek. Obchodní společnost může též s dlužníky sepsávat uznání dluhu, což má vliv na průběh promlčecí lhůty. Není-li dlužník ochotný k úhradě svého závazku ani k sepsání uznání dluhu či s věřitelem zcela přestal komunikovat, navrhuji nejpozději do 30 dnů po lhůtě splatnosti přejít k postoupení pohledávky (viz dále). V případě, že bude neúspěšné či obchodní společnost nebude mít zájem využít tento způsob řešení, doporučuji podat návrh na zahájení rozhodčího řízení či nalézacího řízení dle OSŘ.

Mezi náklady vymáhání pohledávky věřitelem patří poštovné, spotřeba pohonných hmot či jízdné v hromadné dopravě, účty za telefon apod. Dle mého názoru je zásadní nevýhodou tohoto způsobu vymáhání čas, který zaměstnanci obchodní společnosti stráví vymáháním pohledávek. Pořídí-li obchodní společnost software pro správu pohledávek SP Nemesis, bude automaticky sledovat pohledávky, generovat a rozesílat upomínky věřiteli i dlužníkovi. Může tak přinést obchodní společnosti časovou i mzdovou úsporu.

Další možností mimosoudního řešení pohledávky je **postoupení pohledávky** jinému subjektu (**postupníkovi**) na základě písemné smlouvy o postoupení pohledávky (viz příloha č. 6). Tento způsob je zpoplatněn cenou za postoupení. Jako příklad uvádím cenu za postoupení pohledávky u obchodní společnosti PROINKASO SERVICE, s. r. o. Tato obchodní společnost nejprve vyhodnocuje dlužníkovu finanční situaci i důvod neuhrazení pohledávky a následně rozhodne o postoupení pohledávky a výši ceny za postoupení, která se pohybuje mezi 20 – 50 % dle jmenovité hodnoty pohledávky.¹¹⁸ Postupitel tedy získá 50 – 80 % jmenovité hodnoty pohledávky. Domnívám se, že tato výše ceny postoupení je obvyklá.

Výhodami postoupení pohledávky je okamžité obdržení finančních prostředků, rychlé vyřešení pohledávky a daňová uznatelnost jmenovité hodnoty postoupené pohledávky. Nevýhoda spočívá v neobdržení celkové jmenovité hodnoty pohledávky. Postoupení pohledávky přesto obchodní společnosti doporučuji, protože jej považují za rychlé a efektivní řešení pohledávek po splatnosti.

Jestliže obchodní společnost nemá časové možnosti věnovat se vymáhání pohledávek vlastními silami, vzhledem k výši ceny postoupení nevyužije možnost jejich postoupení či nemá zájem vymáhat pohledávky v nalézacím řízení, doporučuji jí využít služeb inkasních agentur. Výhodou vymáhání pohledávek prostřednictvím inkasní agentury je úspora času a vymáhání pohledávek kvalifikovanými zaměstnanci. Nevýhodou je vysoká finanční náročnost těchto služeb. Inkasní agenturu SAFIN INVEST, s. r. o. jsem si zvolil jako příklad, protože má zveřejněný přehledný ceník služeb (viz tabulka č. 11),

¹¹⁸ PROINKASO SERVICE s. r. o. [online]. [cit. 2014-03-05].

dle svých webových stránek působí na území celé ČR a má bohaté zkušenosti s vymáháním pohledávek. Zabývá se také postoupením pohledávek, správou pohledávek, prověřováním bonity obchodních partnerů apod.¹¹⁹

Informace o tom, zda odměna inkasní kanceláře zahrnuje též náklady spojené s vymáháním, není na webových stránkách výslovně uvedena. Stářím pohledávky se rozumí doba, které uběhne od data splatnosti pohledávky do data jejího předání k inkasu. Odměna se stanovuje procentem ze jmenovité hodnoty pohledávky a nezahrnuje DPH.¹²⁰

Tabulka 11: Ceník odměny inkasní agentury SAFIN INVEST, s. r. o. (Zdroj¹²¹)

Výše pohledávky	Stáří pohledávky				
	1 – 2 měsíce	3 – 6 měsíců	6 – 12 měsíců	12 – 24 měsíců	nad 24 měsíců
Do 50 000	10,0 %	17,0 %	20,0 %	23,0 %	30,0 %
50 – 100 000	8,5 %	15,0 %	17,0 %	20,0 %	28,0 %
100 - 150 000	7,5 %	12,0 %	15,0 %	18,0 %	25,0 %
150 - 200 000	6,0 %	10,0 %	13,0 %	15,0 %	23,0 %
Nad 200 000	Individuální dohoda	Individuální dohoda	Individuální dohoda	Individuální dohoda	Individuální dohoda

Dle mého názoru by vymáhání všech pohledávek po splatnosti prostřednictvím inkasní agentury bylo příliš finančně náročné, ale časově úsporné, což by mohlo vést k úspoře mzdových nákladů. Domnívám se, že při využití služeb inkasní agentury SAFIN INVEST, s. r. o. je nejefektivnější vymáhání pohledávek, které jsou maximálně 2 měsíce po splatnosti a jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 150 000 Kč.

3.2.2 Vymáhání pohledávek soudní cestou

Obchodní společnost Poličská stavební, s. r. o. doposud k vymáhání pohledávek soudní cestou nepřikročila, protože se obává vysoké časové a finanční náročnosti. Také není zcela obeznámena se všemi možnostmi vymáhání pohledávek soudní cestou (viz kapitola 2.2). Domnívám se, že je to chybný postup a že by měla k vymáhání

¹¹⁹ SAFIN INVEST, s. r. o. [online]. [cit. 2014-03-10].

¹²⁰ tamtéž.

¹²¹ tamtéž.

pohledávek touto formou přikročit v případě neúspěšného vymáhání mimosoudní cestou.

Mám za to, že nejefektivnějším způsobem vymáhání pohledávek soudní cestou je nalézací řízení v **rozhodčím řízení**, které je zpravidla finančně méně nákladné než nalézací řízení dle OSŘ. Podmínkou je sjednání rozhodčí doložky, které navrhuji v kapitole 3.1.2. Rozhodčí řízení se zahajuje na návrh. Poplatky stanovené Asociací rozhodců České republiky jsou uvedené v kapitole 1.9.1. Výhodami rozhodčího řízení jsou jeho rychlost oproti nalézacímu řízení dle OSŘ, neveřejnost a jednoinstančnost, která však v případě rozhodčího nálezu v neprospěch věřitele může být i nevýhodou. Rozhodčí nález slouží jako exekuční titul i titul pro soudní výkon rozhodnutí.

Minimální výše odměny rozhodce dle sazebníku Asociace rozhodců České republiky činí 7 000 Kč (viz kapitola 1.9.1). Vzhledem k této minimální odměně nedoporučuji rozhodčí řízení pro vymáhání pohledávek do 100 000 Kč, neboť v tomto případě je odměna rozhodce vyšší než soudní poplatek v nalézacím řízení dle OSŘ.

Nebyla-li sjednána rozhodčí doložka, doporučuji podání návrhu na zahájení **nalézacího řízení dle OSŘ** (viz kapitola 1.9.2). Jestliže jmenovitá hodnota pohledávky včetně příslušenství nepřevyšuje 1 000 000 Kč, lze podat návrh na vydání elektronického platebního rozkazu (viz kapitola 1.9.3). Tento návrh je nutné podat na elektronickém formuláři dostupném na webové adrese epodatelna.justice.cz. Soudní poplatky za tento návrh jsou nižší než soudní poplatky za zahájení řízení či vydání klasického platebního rozkazu. Při překročení jmenovité hodnoty 1 000 000 Kč doporučuji podání návrhu na vydání platebního rozkazu. Domnívám se, že využití zkráceného civilního řízení přinese nejen úsporu finanční, ale i časovou, neboť toto řízení soud může provést bez slyšení žalovaného.

Podmínkou využití elektronického platebního rozkazu je elektronický podpis (kvalifikovaný certifikát), který obchodní společnost nevlastní. Vzhledem k tomu, že umožňuje elektronickou komunikaci s úřady státní správy, doporučuji jeho získání.

Kvalifikované certifikáty vydává Certifikační autorita Post Signum České pošty. Cena Kvalifikovaného osobního certifikátu činí 396 Kč včetně DPH a je platný jeden rok.¹²²

Jestliže povinný nesplní povinnost, kterou mu rozsudkem uložil soud či rozhodčí nález, je obchodní společnost oprávněna přistoupit k **výkonu rozhodnutí** dle OSŘ či k exekuci dle EŘ (viz kapitoly 1.9.4 a 1.9.5). Obchodní společnosti doporučuji exekuci dle EŘ, protože nemusí sama označit majetek dlužníka a určit způsob provedení exekuce, nýbrž tyto úkony činí exekutor. K provedení exekuce dle EŘ je oprávněný povinen podat návrh na zahájení exekučního řízení, přičemž musí mít k dispozici exekuční titul, kterým může být např. vykonatelné rozhodnutí soudu či rozhodčí nález. Domnívám se, že exekuce dle EŘ je více efektivní než soudní výkon rozhodnutí. Odměna exekutora se určuje procentem ze skutečně vymožené částky a uhradit ji musí povinný. Poplatky za soudní výkon rozhodnutí a exekuci dle EŘ jsou uvedeny v kapitolách 1.9.4 a 1.9.5.

Využije-li obchodní společnost v nalézacím řízení dle OSŘ služeb advokáta, náleží mu odměna ve smluvené výši, či mimosmluvní odměna. Výše mimosmluvní odměny se stanoví dle sazby mimosmluvní odměny za jeden právní úkon a počtu advokátem provedených úkonů. TH pro určení mimosmluvní odměny je výše peněžitého plnění bez příslušenství. Za úkony právní služby se považuje písemné podání, první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, další porada s klientem přesahující jednu hodinu, jednání s protistranou každé dvě započaté hodiny, účast u soudu, odvolání a další. Sazba odměny činí minimálně 5 000 Kč. Advokát má dále nárok na náhradu hotových výdajů (cestovní výdaje, poštovné, telefonní poplatky, atd.) a promeškaného času při úkonech prováděných mimo jeho sídlo či místo bydliště. Náhrada za promeškaný čas činí 100 Kč za každou i započatou půlhodinu. Je-li advokát plátcem DPH, má také nárok na úhradu této daně.¹²³

¹²² *Certifikační autorita Post Signum*. [online]. [cit. 2014-05-15].

¹²³ Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

Tabulka 12: Náklady advokátního zastoupení (Upraveno dle¹²⁴)

Tarifní hodnota	Sazba mimosmluvní odměny
do 500 Kč	300 Kč
500 – 1 000 Kč	500 Kč
1 – 5 000 Kč	1 000 Kč
5 – 10 000 Kč	1 500 Kč
10 – 200 000 Kč	1 500 Kč a 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč nad 10 000 Kč
200 000 Kč – 10 000 000 Kč	9 100 Kč a 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč nad 200 000 Kč
>10 000 000 Kč	48 300 Kč a 40 Kč každých započatých 100 000 Kč nad 10 mil. Kč

Náklady vymáhání pohledávek s právním zastoupením budou vypočteny pro příklad doposud neuhrazené pohledávky o jmenovité hodnotě 80 000 Kč. Pro zjednodušení jsou vypočteny s mimosmluvní sazbou odměny advokáta, a to pro tři úkony: první porada s klientem, vypracování žaloby a účast u soudu. Soudní poplatek za návrh na zahájení soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění pro pohledávku ve jmenovité hodnotě 80 000 Kč činí 5 % z hodnoty sporu, tedy 4 000 Kč. Mimosmluvní odměna advokáta za tři úkony je ve výši 12 900 Kč. Vzhledem k zahájení soudního řízení by obchodní společnost byla oprávněna vytvořit zákonnou opravnou položku ve výši 80 %, neboť je pohledávka 30 měsíců po splatnosti. Opravná položka ve výši 64 000 Kč by byla daňově uznatelným nákladem. V případě vymáhání bez právního zastoupení by nákladem řízení byl pouze soudní poplatek ve výši 4 300 Kč. Zákonnou opravnou položku by bylo možné vytvořit i v tomto případě. Přestože by náklady řízení v případě úspěchu ve věci hradil žalovaný, považují vymáhání pohledávek s právním zastoupením při uvážení rizika neúspěchu ve věci za velmi nákladné a nedoporučují ho.

3.3 Účetní, daňové a ekonomické aspekty

Obchodní společnost by měla důsledně ověřovat bonitu svých objednatelů a zajišťovat své pohledávky nejen pro zamezení vzniku problematických pohledávek, ale i pro

¹²⁴ Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), § 7.

odvrácení rizika vzniku druhotné platební neschopnosti, kdy by neměla dostatek platebních prostředků k úhradě závazků důsledkem neuhrazení svých pohledávek. V případě řešení pohledávky jejím postoupením je jmenovitá hodnota pohledávky daňově uznatelným nákladem do výše příjmu z postoupení. Vzhledem k tomu, že obchodní společnost doposud nezačala žádné soudní, správní či rozhodčí řízení, je oprávněna vytvářet zákonné opravné položky k pohledávkám pouze u pohledávek po splatnosti déle než šest měsíců, které nepřevyšují hodnotu 200 000 Kč. V ostatních případech je oprávněna vytvářet pouze účetní opravné položky, které pro ni ale nejsou daňově uznatelným nákladem. Zahájení rozhodčího či nalézacího řízení doporučuji, neboť obchodní společnosti opravňuje k širšímu využití opravných položek a snížení daňové povinnosti. Na základě výsledků exekuce lze provést též daňově uznatelný odpis pohledávky.

3.4 Zhodnocení návrhů a posouzení jejich realizovatelnosti v praxi

Návrhy na efektivnější zajištění pohledávek a jejich vymáhání jsem dne 16. 3. 2014 předložil jednateři obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o., který je též jejím ekonomem. S prověřováním objednatelů vyjádřil souhlas. Z navrhovaných informačních zdrojů zvolil bezplatný informační systém ARES, protože obsahuje informace o všech podnikatelských subjektech. Rozhodl se také prověřovat své objednatele v insolvenčním rejstříku veřejně přístupném na webovém portálu www.justice.cz. Finanční analýza nebude prováděna, protože je dle jeho názoru časově příliš náročná. Dále ho zaujal zpoplatněný informační systém CERD. Z navrhovaných tarifů Kredit a Reciprocal se rozhodl zaregistrovat s tarifem Kredit, protože se domnívá, že je pro potřeby obchodní společnosti postačující. Software pro správu pohledávek SP Nemesis nemá zájem pořizovat, neboť jej považuje za příliš nákladný.¹²⁵

Všechny smlouvy o dílo budou uzavírány pouze písemnou formou. Navrhované skonto za platbu v hotovosti či předčasnou úhradu nemá obchodní společnost v úmyslu zavést. Jednatel obchodní společnosti neměl povědomí o možnosti sjednání rozhodčí doložky a

¹²⁵ KUČERA, F. *Interview*. Sebranice. 16. 3. 2014.

na základě mého návrhu se rozhodl uzavírat ji se všemi objednateli. Nicméně se obává, že s jejím uzavřením nebudou všichni souhlasit.¹²⁶

Obchodní společnost se kladně vyjádřila také k některým zajišťovacím instrumentům. S rozšířením zálohových plateb pro všechny smlouvy o dílo, nejen pro smlouvy převyšující hodnotu 1 000 000 Kč, jednatel nesouhlasí, protože se obává odrazení objednatelů. Z tohoto důvodu nesouhlasí ani s navýšením procentní hodnoty zálohových plateb. Jednatel se rozhodl sepisovat s dlužníky uznání dluhu včetně ujednání o ztrátě výhody splátek. Finanční záruku má v úmyslu využívat k zajištění všech pohledávek vůči podnikatelským subjektům, přestože se obává, že ji ne všichni objednatelé získají. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti obchodní společnost nemá zájem využívat, neboť jej považuje za komplikovaný a domnívá, že by objednatelé s jeho sepsáním nesouhlasili a jeho vyžadování by mohlo vést k jejich odchodu ke konkurenci.¹²⁷

Mimosoudní cestou budou pohledávky vymáhány beze změny. O využití služeb inkasních agentur nemá obchodní společnost zájem, protože je považuje za příliš nákladné, začne využívat institut započtení pohledávek, ovšem pouze doplňkově, protože jen několik málo objednatelů obchodní společnosti je současně jejími dodavateli.¹²⁸

Z návrhů na vymáhání pohledávek soudní cestou obchodní společnost nejvíce zaujalo rozhodčí řízení. V případě, že s objednatelem bude uzavřena rozhodčí doložka a jmenovitá hodnota pohledávky bude vyšší než 100 000 Kč, tak využije k vymáhání pohledávky rozhodčí řízení. V ostatních případech bude použit elektronický platební rozkaz, respektive platební rozkaz u pohledávek převyšujících jmenovitou hodnotu 1 000 000 Kč. Obchodní společnost preferuje exekuční řízení. V případě neuhrazené pohledávky ve výši 80 000 Kč využije obchodní společnost pouze sepsání uznání dluhu bez dohody o ztrátě výhody splátek, protože s dlužníkem nebyl uzavřen splátkový kalendář.¹²⁹

¹²⁶ KUČERA, F. *Interview*. Sebranice. 16. 3. 2014.

¹²⁷ tamtéž.

¹²⁸ tamtéž.

¹²⁹ tamtéž.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zpracování analýzy současného stavu pohledávek a jejich vymáhání v obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o. a (na základě této analýzy) předložení návrhů na co nejefektivnější zajištění a vymáhání pohledávek. Cílem bakalářské práce bylo též zodpovězení několika výzkumných otázek a potvrzení či vyvrácení hypotéz s nimi souvisejících.

Ve výzkumné otázce číslo 1 jsem se tázal, zda obchodní společnost využívá zajišťovací instrumenty k předcházení vzniku problematických pohledávek, a pokud ano, jaké. Analýzou bylo zjištěno, že obchodní společnost využívá k zajištění svých pohledávek smluvní pokutu ve výši 0,05 % jmenovité hodnoty pohledávky za každý den prodlení, úroky z prodlení a u smluv převyšujících cenu díla 1 000 000 Kč zálohové platby. Hypotéza číslo 1 předpokládala, že veškeré zakázky jsou uzavírány na základě písemné smlouvy o dílo a k zajištění pohledávek smluvní pokutu, zálohové platby a uznání dluhu. Tato hypotéza se potvrdila pouze částečně, neboť obchodní společnost neuzavírá všechny smlouvy o dílo písemnou formou.

Výzkumná otázka číslo 2 zjišťovala, jaké způsoby vymáhání pohledávek po splatnosti využívá obchodní společnost a zda jsou využívány v dostatečné míře. Z provedené analýzy současného stavu vyplývá, že obchodní společnost vymáhá pohledávky pouze vlastními silami, a to v nedostatečné míře. Hypotéza číslo 2, která předpokládala, že obchodní společnost nevyužívá v dostatečné míře všechny možnosti mimosoudního a soudního vymáhání pohledávek, byla potvrzena.

Výzkumnou otázkou číslo 3 jsem se tázal, zda je vedení obchodní společnosti dostatečně obeznámeno s možnostmi zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti. Na základě analýzy současného stavu bylo zjištěno, že vedení obchodní společnosti není se všemi způsoby soudního a mimosoudního vymáhání pohledávek zcela obeznámeno. Hypotéza číslo 3 předpokládající nedostatečnou obeznámenost obchodní společnosti o možnostech soudního i mimosoudního vymáhání pohledávek byla potvrzena.

Výzkumná otázka číslo 4 zjišťovala, zda jsou pohledávky v obchodní společnosti zajištěny a vymáhány efektivním způsobem. Provedením analýzy současného stavu bylo prokázáno, že obchodní společnost své pohledávky zajišťuje nedostatečným způsobem a jejich vymáhání není dost efektivní. Hypotéza číslo 4 předpokládající neefektivní zajištění a vymáhání pohledávek v obchodní společnosti byla odpovědí na výzkumnou otázku číslo 4 potvrzena.

V teoretické části bakalářské práce jsem uvedl právní předpisy upravující problematiku pohledávek a definoval pojem pohledávka, její vznik a zánik. Posléze jsem vymezil zajišťovací instrumenty a institut promlčení pohledávek. V následující části jsem předložil jednotlivé možnosti vymáhání pohledávek po splatnosti soudní i mimosoudní cestou. Na konci kapitoly jsem formuloval účetní, daňové a ekonomické aspekty pohledávek.

V analytické části bakalářské práce jsem předložil základní informace o obchodní společnosti, její historii a organizační struktuře. Dále jsem zanalyzoval současný přístup obchodní společnosti k zajištění a vymáhání pohledávek. Následně jsem provedl analýzu doby obratu pohledávek a závazků z obchodních vztahů a pohledávek po splatnosti v období let 2010 – 2013. Výsledkem analýzy bylo, že pohledávky po splatnosti, které obchodní společnost eviduje, vykazují neustále rostoucí tendenci. Domnívám se, že tento jev je důsledkem nejen ekonomické krize, ale i nedostatečného zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti.

V části Vlastní návrhy řešení jsem obchodní společnosti předložil způsoby přecházení vzniku problematických pohledávek. Obchodní společnosti jsem doporučil důsledné prověřování obchodních partnerů před samotným uzavřením smlouvy a uzavírání všech smluv o dílo písemnou formou. Zajištění pohledávek jsem navrhl především sepsáním uznání dluhu a využitím finanční záruky či notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Pro případ neuhrazení pohledávky jsem navrhl efektivní formy vymáhání pohledávek. Vzhledem k tomu, že jednatel obchodní společnosti Poličská stavební, s. r. o. větší část mých návrhů přijal či plánuje jejich přijetí v budoucnu, považuji cíle této bakalářské práce za splněné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Administrativní registr ekonomických subjektů. [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz>

Asociace rozhodců České republiky. [online]. [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://www.arcr.cz/>

BARTOŠ, V. *Finanční analýza a plánování.* Přednáška. Brno: VUT, letní semestr 2013.

BEZOUŠKA, P. a L. PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny.* Olomouc: ANAG, 2013, 375 s. ISBN 978-80-7263-819-2.

BUČKOVÁ, V. Bankovní záruky aneb Jak snížit podnikatelská rizika?. *Finnance.cz.* [online]. © 2009. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/214007-bankovni-zaruky-aneb-jak-snizit-podnikatelska-rizika/>

BUREŠ, J. a L. DRÁPAL. et al. *Občanský soudní řád I. a II. Díl: komentář.* Praha: C. H. BECK, 2009. 3392 s. ISBN 978-80-7400-107-9.

CATANIA GROUP, s. r. o. [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.catania.cz/>

Centrální registr dlužníků. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.centralniregistrdluzniku.cz>

Certifikační autorita PostSignum. [online]. [cit. 2014-05-15]. Dostupné z: <http://www.postsignum.cz/index.php>

Česká spořitelna, a. s. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.csas.cz>

ČSOB, a. s. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.csob.cz>

DRBOHLAV, J. a T. POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. Rozdíl mezi exekucí a soudním výkonem rozhodnutí. *Ekcr.cz*. [online]. © 2009 - 2013. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/838-28-rozdil-mezi-exekuci-a-soudnim-vykonem-rozhodnuti?w=>

FIALA, J. et al. *Občanské právo*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 965 s. ISBN 978-80-7357-948-7.

HNÁTEK, M. a D. ZÁMEK. *Daňové a nedaňové náklady 2013*. Praha: ESAP, 2013, 218 s. ISBN 978-80-260-2628-0.

KADLEC, M. Opravné položky k pohledávkám. *Portal.pohoda.cz*. [online]. © 2012. [cit. 2014-01-31]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/opravne-polozky-k-pohledavkam>

KNÁPKOVÁ, A. a D. PAVELKOVÁ. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. Praha: Grada, 2010. 205 s. ISBN 978-80-247-3349-4.

Komerční banka, a. s. [online]. [cit. 2014-05-15]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/>

KUČERA, F. *Interview*. Střítež. 24. 9. 2013.

KUČERA, F. *Interview*. Sebranice. 16. 3. 2014.

Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky ze dne 16. 10. 2013.

Oficiální server českého soudnictví. [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: www.justice.cz

PILÁTOVÁ, J. a J. RICHTER. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi.* Olomouc: ANAG, 2009, 109 s. ISBN 978-80-7263-534-4.

Poličská stavební, s. r. o. *Účetní závěrky 2009 – 2012.*

Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2010.*

Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2011.*

Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2012.*

Poličská stavební, s. r. o., *Kniha pohledávek 2013.*

PROINKASO SERVICE s. r. o. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.proinkaso.cz/>

SAFIN INVEST, s. r. o. [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.safin-invest.cz/>

SYNEK, M. a E. KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika.* 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 445 s. ISBN 978-80-7400-336-3.

VAIGERT, D. et al. *Pohledávky: právní příručka věřitele.* Brno: Computer Press, 2005, 272 s. ISBN 80-251-0881-3.

VONDRÁKOVÁ, A. et al. *Vymáhání pohledávek.* 2., aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 896 s. ISBN 978-80-7357-686-8.

Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ze dne 4. června 1996.

Vyhláška č. 196/2001 Sb. o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif) ze dne 29. 5. 2001.

Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora ze dne 5. 9. 2001.
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád 4. 12. 1963.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ze dne 26. 2. 1964.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ze dne 5. 11. 1991.

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ze dne 5. 12. 1991.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ze dne 12. 12. 1991.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ze dne 20. 11. 1992.

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů ze dne 20. 11. 1992.

Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ze dne 1. 11. 1994.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti ze dne 28. 2. 2001.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. 2. 2012.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

§	paragraf
apod.....	a podobně
ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
CERD.....	Centrální registr dlužníků
DO	doba obratu
EŘ	exekuční řád
FO	fyzická osoba
např.	například
NOZ	nový občanský zákoník
ObčZ	občanský zákoník
ObchZ	obchodní zákoník
OSŘ.....	občanský soudní řád
PO	právnícká osoba
TH	tarifní hodnota
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZoR	zákon o rezervách
ZoÚ	zákon o účetnictví
ZRŘ.....	zákon o rozhodčím řízení

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Výše soudních poplatků za návrh na zahájení soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění	24
Tabulka 2: Soudní poplatky za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu	26
Tabulka 3: Soudní poplatek za návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí.....	26
Tabulka 4: Odměna exekutora za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky.....	28
Tabulka 5: DO pohledávek z obchodních vztahů v letech 2010 – 2012	39
Tabulka 6: DO závazků z obchodních vztahů v letech 2010 - 2012	40
Tabulka 7: Ceník CERD pro podnikatelské subjekty	45
Tabulka 8: Náklady finanční záruky u zvolených bank	47
Tabulka 9: Odměna notáře za sepsání notářského zápisu o právním jednání	48
Tabulka 10: Porovnání odměny notáře za sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti a nákladů finanční záruky	48
Tabulka 11: Ceník odměny inkasní agentury SAFIN INVEST, s. r. o.....	51
Tabulka 12: Náklady advokátního zastoupení.....	54
Graf 1: Vývoj podílu pohledávek po splatnosti na celkových pohledávkách v letech 2010 - 2013 (Upraveno dle).....	39

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1	smlouva o dílo
Příloha č. 2	písemná upomínka platby
Příloha č. 3	splátkový kalendář
Příloha č. 4	vzor rozhodčí doložky
Příloha č. 5	vzor smlouvy o postoupení pohledávky
Příloha č. 6	vzor dohody o uznání závazku

Příloha č. 1: Smlouva o dílo (Zdroj¹³⁰)

Smlouva o dílo

*uzavřena v souladu s ustanovením § 536 a následujících zákona č. 513/1991 Sb.,
obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů*

Smluvní strany:

1. objednatel

Jméno a příjmení/obchodní firma

Bydliště/sídlo

IČ:

a

2. zhotovitel

Poličská stavební, s. r. o.

Střítež 1, 572 01, Polička

IČ: 27760014

zastoupena jednatelem

uzavírají tuto **smlouvu o dílo** č.:.....

Článek I.

Předmět smlouvy

Zhotovitel se touto smlouvou objednateli zavazuje, že pro něj ve sjednané době a za sjednaných podmínek provede:..... (dále jen dílo).

Specifikace díla:

.....
.....
.....

Článek II.

Doba plnění

1. Zhotovitel se zavazuje na základě této smlouvy provést dílo v
době od do

Realizace díla bude zahájena po podpisu této smlouvy

¹³⁰ KUČERA, F. *Osobní rozhovor*. Střítež. 24. 9. 2013.

**Článek III.
Cena za dílo**

Cena za provedení díla v rozsahu této smlouvy:

..... Kč bez DPH.
..... Kč DPH
..... Kč celkem

**Článek IV.
Platební podmínky**

Cena za provedení díla bude uhrazena na bankovní účet zhotovitele č.

Veškeré náklady, které vzniknou zhotoviteli nad rámec této smlouvy, je zhotovitel povinen neprodleně oznámit objednateli.

Náklady nad rámec této smlouvy dle bodu 2 tohoto článku mohou být zhotoviteli uhrazeny, pouze pokud takové náklady objednatel uzná jako oprávněné.

**Článek V.
Záruční doba**

Na předmět této smlouvy poskytuje zhotovitel objednateli záruční dobu v délce měsíců (roků).

Záruční doba začíná běžet dnem podpisu záznamu o splnění, předání a převzetí díla.

Vady díla bude objednatel v průběhu záruční doby reklamovat písemně na adrese zhotovitele. Zhotovitel bezplatně odstraní reklamovanou vadu v místě objednatele v dohodnutém termínu. O dobu odstraňování vady se prodlužuje záruční doba.

Případné neodstranitelné vady, které budou bránit užívání předmětu smlouvy, nahradí zhotovitel objednateli novým, bezvadným plněním.

**Článek VI.
Platnost smlouvy**

Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu

**Článek VII.
Sankce**

Za prodlení s úhradou splátek ceny za provedení díla zaplatí objednatel zhotoviteli na jeho účet sankci ve výši 0,05 % ceny díla, a to za každý i započatý den prodlení. Sankci objednatel uhradí na bankovní účet objednatele současně s úhradou ceny díla.

Článek VIII.
Závěrečná ustanovení

Ustanovení neupravená touto smlouvou se řídí obecně platnými právními předpisy České republiky, zejména zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění.

Změny a doplnění této smlouvy jsou možné pouze v písemné podobě a na základě dohody obou smluvních stran.

Tato smlouva se uzavírá ve dvou vyhotoveních, z nichž každá smluvní strana obdrží jedno.

Obě smluvní strany prohlašují, že si tuto smlouvu před podpisem přečetly, porozuměly jejímu obsahu, s obsahem souhlasí a že je tato smlouva projevem jejich svobodné vůle.

V dne

.....

zhotovitel

.....

objednatel

Příloha č. 2: Písemná upomínka platby (Zdroj¹³¹)

Poličská stavební, s. r. o.

Střítež 1, Polička 572 01

Písemná upomínka platby

Vážený objednateli,

Připomínáme Vám, že jste dosud neuhradil naši fakturu č.

ze dne2014, splatnou2014, na částku.....Kč

Věříme, že se tak stalo nedopatřením a dlužná částka bude uhrazena do 7 dnů od doručení této upomínky na bankovní účet č.

Neuhradíte-li dlužnou částku do 7 dnů od doručení této upomínky, budete navštíveni naším zaměstnancem za účelem ujednání na dalším postupu.

S pozdravem

.....

¹³¹ KUČERA, F. *Osobní rozhovor*. Střítež. 24. 9. 2013.

Příloha č. 3: Splátkový kalendář (Zdroj¹³²)

Dlužník se zavazuje uhradit věřiteli Poličská stavební, s. r. o.,
Střítež 1, Polička, 572 01 svůj závazek ve výši Kč v následujících
splátkách:

1	dne	 Kč
2	dne	 Kč
3	dne	 Kč
4	dne	 Kč
5	dne	 Kč
6	dne	 Kč
7	dne	 Kč
8	dne	 Kč
9	dne	 Kč
10	dne	 Kč
11	dne	 Kč
12	dne	 Kč

Splátky závazku budou poukazovány na účet vedený u České spořitelny, číslo účtu:
..... nebo proti podpisu v hotovosti.

Ve Stříteži dne

věřitel

dlužník

¹³² KUČERA, F. *Osobní rozhovor*. Střítež. 24. 9. 2013.

Příloha č. 4: Vzor rozhodčí doložky (Upraveno dle¹³³)

Rozhodčí doložka ke smlouvě o dílo č.

"Smluvní strany se výslovně dohodly, že v případě jakýchkoli sporů vzniklých mezi nimi v budoucnu z právních vztahů založených touto smlouvou nebo sporů s ní souvisejících budou tyto spory rozhodovány v rozhodčím řízení podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, a to jedním rozhodcem, kterého jmenuje představenstvo Asociace rozhodců ČR. Rozhodčí řízení se zahajuje doručením návrhu na vydání rozhodčího nálezu smluvní strany na adresu Asociace rozhodců ČR. Rozhodčí řízení bude probíhat na základě písemných podkladů a vyjádření předaných smluvními stranami. Strany prohlašují tímto, že možnost písemně se vyjádřit k věci, daná jim rozhodcem na základě tohoto ujednání, považují za poskytnutí možnosti věc před rozhodci projednat ve smyslu příslušných ustanovení ZRŘ. Ústní jednání bude svoláno v případě, bude-li to rozhodce považovat za nezbytné pro vydání rozhodnutí. Smluvní strany dále výslovně pověřují rozhodce, že spor může rozhodnout i podle zásad spravedlnosti. Vedle obecně závazných právních předpisů se řízení bude přiměřeně řídit řády a pravidly Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. V souladu s ustanovením § 19 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, se pro účely doručování v rozhodčím řízení smluvní strany dohodly, že doručování veškerých písemností se provádí na adresu sídla/bydliště smluvních stran, jak je uvedeno v záhlaví této smlouvy. V případě jakékoli změny adresy sídla/bydliště je smluvní strana, u které změna nastala, povinna oznámit tuto změnu druhé smluvní straně prokazatelným způsobem do osmi pracovních dnů. V případě, že se adresáta písemnosti nepodaří zastihnout, bude písemnost uložena u subjektu provádějícího přepravu této písemnosti a adresát bude vhodným způsobem vyzván k vyzvednutí této písemnosti. Nevyzvedne-li si adresát písemnost do osmi pracovních dnů ode dne uložení, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení této písemnosti nedozvěděl.

Ve Stříteži dne

¹³³ *Asociace rozhodců České republiky*. [online]. [cit. 2013-10-30].

Příloha č. 5: Vzor smlouvy o postoupení pohledávky (Upraveno dle¹³⁴)

SMLOUVA O POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY

Uzavřená ve smyslu ustanovení § 524 a násl. občanského zákoníku mezi:

Postupitel: Poličská stavební, s. r. o.

Se sídlem: Střítež 1, 572 01, Polička

IČ: 27760014

Zastoupena: jednatelem Františkem Kučerou

Postupník: SAFIN INVEST s. r. o.

Se sídlem: Pobřežní 95/74, 187 00 Praha 8, Karlín

IČ: 26461919

Jednající: Jiřím Rychtaříkem, jednatelem společnosti

I.

Touto smlouvou postupuje postupitel níže specifikovanou pohledávku včetně příslušenství a všech práv s ní spojených postupníkovi za úplatu a postupník tuto pohledávku včetně příslušenství a všech práv s ní spojených za úplatu přijímá.

Příslušenstvím k pohledávce se pro účely této smlouvy rozumí veškeré smluvní úroky, poplatky, úroky z prodlení, náklady související s vymáháním pohledávky a jiné sankce a penále.

II.

Postupitel touto smlouvou postupuje postupníkovi pohledávku dle následující specifikace:

Pohledávka vzniklá z obchodního vztahu postupitele vůči dlužníkovi:

Obchodní firma:

Se sídlem:

IČ:

/dále jen dlužník/

na základě Smlouvy o dílo ze dne uzavřené mezi postupitelem a dlužníkem na provedení prací Vzhledem k tomu, že postupitel provedl dílo v rozsahu, kvalitě a lhůtách dle Smlouvy a dlužník si dílo převzal, vystavil postupitel fakturu č. na částku Kč dne se splatností

¹³⁴ SAFIN INVEST, s. r. o. [online]. [cit. 2014-03-10].

Předmětem této smlouvy o postoupení pohledávek je tedy pohledávka postupitele v celkové výši..... **Kč s příslušenstvím**, na základě Smlouvy o dílo ze dne, jejíž úředně ověřená kopie je přílohou k této smlouvě a její nedílnou součástí.

Postupník předmětnou pohledávku včetně příslušenství a všech práv s ní spojených přijímá a zavazuje se za postoupení uvedené pohledávky zaplatit postupiteli úplatu uvedenou v čl. IV této smlouvy.

III.

Postupitel se dále zavazuje v rámci plnění této smlouvy poskytovat postupníkovi veškerou potřebnou součinnost, a to zejména:

- předat postupníkovi veškeré související informace, jakož i informace nové, o kterých se postupitel dozví při nebo po podpisu této smlouvy
- předat postupníkovi úředně ověřenou kopii Smlouvy o dílo ze dne uzavřenou mezi postupitelem a dlužníkem
předat postupníkovi úředně ověřené kopie faktur č.
.....
- předat postupníkovi úředně ověřenou kopii uznání závazku dlužníkem ze dne
- prokázat písemnou formou dlužníkovi nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne účinnosti smlouvy o postoupení pohledávky posledním z účastníků, postoupení pohledávky na postupníka odesláním listiny podepsané postupitelem při podpisu této smlouvy.

Postupitel ve smyslu § 527 odst. 2 ObčZ ručí postupníkovi za dobytost postoupené pohledávky a k tomuto ručitelskému závazku se touto smlouvou výslovně zavazuje. Postupník svoje práva z ručitelského závazku postupitele přijímá.

Postupitel současně prohlašuje na svou čest, že postupovaná pohledávka ke dni uzavření této smlouvy nezanikla (ani částečně), není promlčena a že postoupení pohledávky neodporuje dohodě s dlužníkem.

IV.

Postupitel a postupník se dohodli, že úplata za postoupení shora uvedené pohledávky se sjednává ve výši**Kč** (slovy: korun českých). Uvedená částka bude postupníkem zaplacená do ... dnů ode dne podpisu této smlouvy na účet postupitele vedený u, č.ú.:

V Praze dne

Za postupitele:

Za postupníka:

Příloha č. 6: Vzor dohody o uznání dluhu (Upraveno dle¹³⁵)

Dlužník:
Obchodní firma:
Sídlo:
Zastoupený:
IČO:
Bankovní spojení:

uznává co do výše i důvodu svůj závazek z
....., ve výši Kč,
jehož splatnost uplynula dne,

věřiteli:
Obchodní firma: Poličská stavební, s. r. o.
Sídlo: Střítež 1, 572 01 Polička
Zastoupený: jednatelem Františkem Kučerou
IČO: 27760014
Bankovní spojení:

Věřitel a dlužník se dohodli na následující formě úhrady:

*1. Jednorázově do dne věřiteli na účet

*2. V měsíčních splátkách po Kč, s datem splatnosti

kalendářního měsíce a s první splátkou v měsíci a roku, až do
úplného zaplacení dlužné částky.

Dlužník bere na vědomí, že v případě nedodržení kterékoliv ze splátek ztrácí okamžitě
výhodu splátek a zůstatek dlužné částky se tím okamžikem stává splatný celý.

V dne

Dlužník

Věřitel

.....
Podpis a razítko

.....

¹³⁵ *Centrální registr dlužníků*. [online]. [cit. 2014-03-04].